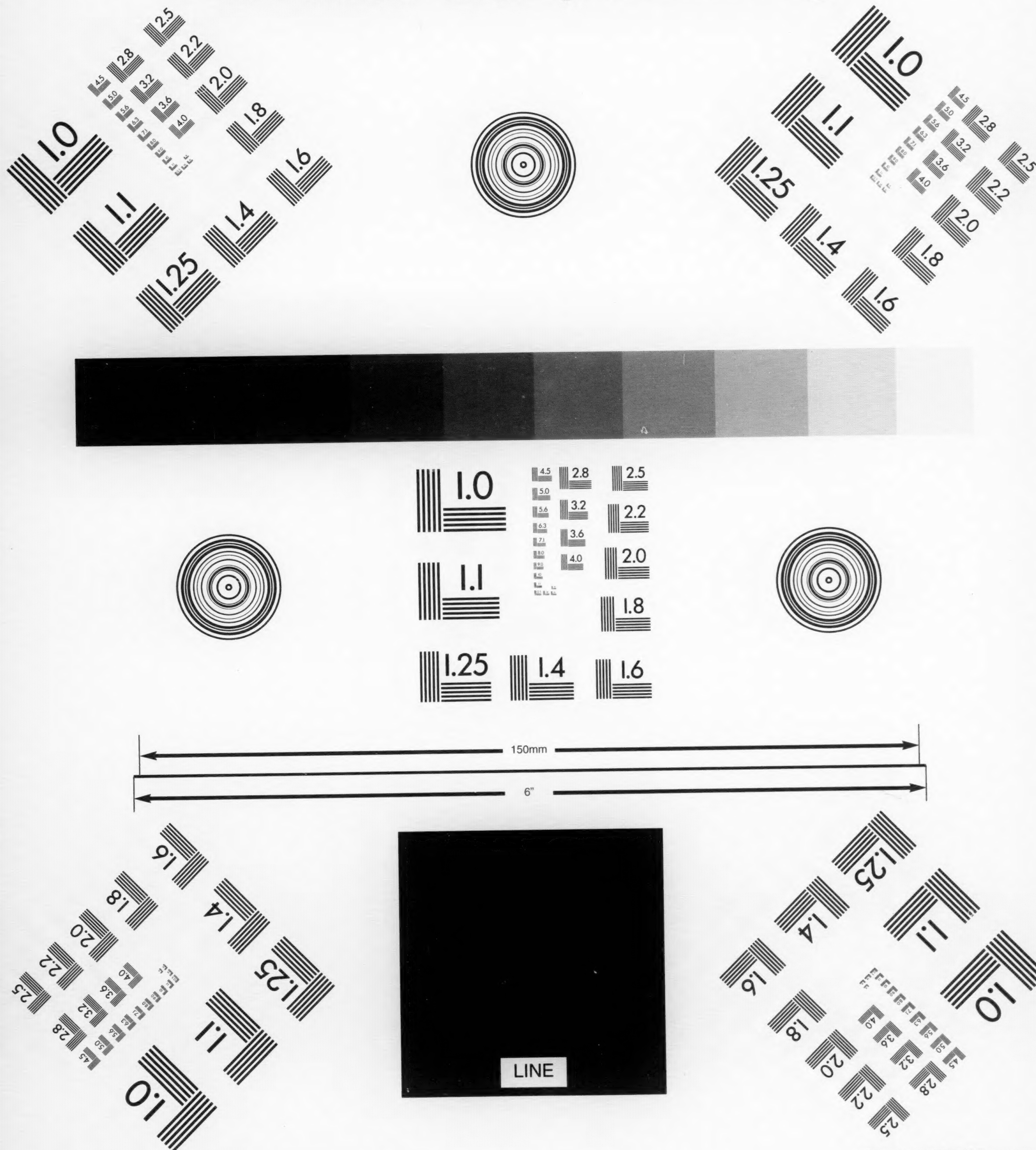

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.

It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.

Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

THE JOURNAL
OF THE
ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE
OF GREAT BRITAIN AND IRELAND
VOLUME 10
PART 1
1880

Microfilmed 2004
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH
DRAMA

PRESERVATION
PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-2004-1881.1

Karpilov, Miriam.

In di shturm teg.

New York, [1909].

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004- 1881.1

Karpilov, Miriam, 1888-1956.

In di shturm teg. New York : [o. fg, 1909]

Varying form of title: In the stormy days

62 p. ; 22 cm.

1. Yiddish drama.--lcsh

I. United States-New York-New York

ID: NXYH01-B3788
CALL #: 106194

CC: 9114 DCF: [HBR]

Reduction ratio

X 10.0

איז דיא שמורם מעג

פערזאנען:

א אהרן	א תבואה הענדלער א יאהר 65.
ח ה	זיין פרוי א יאהר 55.
ליבע	(ליובאו אראנאווא זייער טאכטער.
סאלאמאן	א עקסטערניק.
סאשא	אן ארבייטער אין א דרוק.
סערנא פערטראוויטש	א בוכהאלטער אין א באנק.
יאלאשין	א סוחר פון טיעפען רוסלאנד.
ראיסא	א שכן'ס א מיידל.
גריגארי	א סאציאליסט רעוואלוציאנער.
גרונע	א דינסט ביי אהרן אין הויז.
לייזער	גרונעס „א בעקאנטער“.
ר' זלמן	א שדכן.

פלאטין — א גרויסע פראוויניץ שמאדט.

ציט — שפעט אין פריהלינג.

ערשטער אקט

ביי אהרן אין הויז, א גרויסער צימער מיט שטארק אפגעניצטע ווייבע מעביל. אויף די פענסטער וואזאנעס, אויף די ווענט בילדער פון ר' יצחק אלחנן, משה מאנשיעפיארא, ד"ר הערצול און אנדערע גרויסע מענטשן, אויך בילדער לאנשאפטען-אויסגענעהטע. אויף א רונד דען טיש מיט אן אויסגעשטריקטע סערוועט, שטעהט א לאמפ מיט א גליינעם קאלפאק, ניט ווייט פון דעם טיש געפינט זיך א גרויסער אלמער מיט ספרים, רעכט'ס א טיהר וועלכע פיהרט אין די איבריגע צימערען און קיך. לינקס א טיהר צו אהרן'ס שלאפצימער. אין מיטען א טיהר מיט שווערע דונקעל גרינע פארטייערען — פיהרט צו ליבע'ס צימער. די פארטייערע איז צונומען, ס'זעהט זיך פון דארט א שפיגל א טישעל מיט „בעידעלושקעס“ א לאנדקארטע, א עטאזשערקע מיט ביכער, און א פענסטער וואס קוקט ארויס אין א סאך האלב פערצווגען מיט טיוליענע פארהאנקס.

שבת נאך ווארמעס. חוה זיצט איינגעשלאפען אונגעשפארט אן'ם טיש איבער'ן צאנה וראנה די קאסינקע האלט ביים ארומטערפאלען. די ברידען צרויפגערוקט אויפ'ן שטערין.

פון שלאף צימער הערט זיך א לאנגער גענעץ און א זוכען שיד מיט דיא פיס, אביסעל שפעטער — ווייזט זיך אהרן אויף'ן שוועל פון שלאף צימער, שפוליעט זיך די קאמיוועלקע, קוקט מיט פערזשמורעטע טע אויגען, געהט צו לאנגזאם צו חוה'ן לייגענדיג א האנד אויף איהר אקביל: —

אהרן: — חוה? חוה! ג'זעהן אביסעל? ט'איינגעשלאפען על החורה ועל העבודה, ניט געקענט זיך צושפארען אין בעט א וויי-לע, חוה, זעה נאך זעה, וויא דאס הערט ניט נו, שטעה אויף.
חוה: (פערשלאפען: — וויא מען לאזט עס ניט רוהען, שטעה אויף, שטעה אויף, וואס שטעה אויף? !
אהרן: — שטעה אויף... שלאפען...

ח'ה: — שטעה אויף שלאפען! דאָס האָט זיך שוין אויסגעשלאָפּען
לאָזט עס דעם אנדערן ניט רוהען. געה, שלעפּ מיר ניט אַרונטער
וואָס קאָסניקע (ער שנעלט איהר אין נאָז) שפּילינקען האָט זיך גאָר
עס פאַרוואָלט, וועסט אויפהערען צו ניט, אז דאָס טשעפעט זיך
צו אַט וואָס אַ קלעק...

א'ה'ר: — שיש-שיש-ט'זיך שוין אויפגעכאַפּט... היינט בעסער
דערלאנגען אַ גלעזל טהיי, פון טשאַלינט איז פאַסקורנע אין מויל
נאָכ'ן שלאָף. היינט דערלאנגען מיט מאַליענעס סאָק.

ח'ה: — מאַליענעס סאָק איז פאַר קריינקע, וועסט פאַרדייען, ניש-
קשה, מיט ציטרין, היינט גרונען אַרויסנעמען דעם הליאָק פון
גיינינגען.

א'ה'ר: (געהט צום קיך מיט, רוסט:) — גרונע? גרונע! ... ניטאָ
זי דאָרט, וואו קען זי זיין?

ח'ה: — מסתמא'ן אוועק אויף אַ סאַבראַניע.

א'ה'ר: — אללע וויילע, „סביראַניעס“ מעהר ווי דאָס פעהלט אונז
ניט..

ח'ה: — די שיקסע מיט איהרע סאַלדאַטען געפעלען דיר בעסער?
א'ה'ר: — פֿיס-פֿיס און אַ מענשען קען מען גאָר ניט אויסקומען נמ..
געווייכ אז דיא טאָכטער איז אַ גיבולבעטע פרייליך, אַ גאַנצע
פילאָזאָפּקע, ביי לייטען וואָלטען אויסקומען אָן דינסטען...

ח'ה: — ביי לייטען... קריכען אָפּ די זייטען, און ביי דיר זיינען
זיי נאָנץ. גוט? געה זעה בעסער וואו ליבע איז, וועט זי געבען טעה.
א'ה'ר: (קוקט אַרײַן אין ליבע'ס צימער:) — ניטאָ, מען לאָזט עס אַ
הויז אויף הפקר און אליין ווערט מען געליט, ווייז, אויף אַ
„סביראַניע“ אויכעט?

ח'ה: — מסתמא'ן אין סאָד, מוז לעזען.

א'ה'ר: — מוז לעזען! ...

ח'ה: — זעה גאָר ס'אַראַ שעהנער דו ביזט ווען דו פערקרימסט זיך
(לאַכט) דאַרפסט גאָר ניט מאַכען קיין גלייכע צורה...

א'ה'ר: — לאַכניקעט, ס'טוהט איהר הנאה וואָס די טאָכטער —
ליגט יום ולילה איבער די ביכלאַך, ביזט איהר גוט מדריק ניטאָ
וואָס צו ריידען! וואָרט, וואָרט, פון די ביכלאַך מיט די ימח

שמוניקעס, מיט'ן „דזיבאַטשירין“ וועט קיין גוטס ניט אַרויס-
קומען...

ח'ה: — נו, זיי איהר דו מדריק בעסער... ביזט דאָך אַ טאַטע, ניין?
ווייסט גאָר ווי צו קאָמאַנדעווען ווען ס'איז פאַסקורנע אין מויל...
א'ה'ר: — טוט איין זאָך און שלינגט ביכלאַך, ווער ווייסט פון וואָ-
נען זי געהט זיי? איז אין הויז ווי אַ פרעמדע, אַ גאַסט! און
זער זאָל דאָס גאָר פרייווען אַרעו... .

ח'ה: — שבת אויף דער וועלט? ער האָט זיך שוין גענומען, וואו
ביזטו פרעג איך? ביזט געקומען פון מרחקים און דערזעהן איך
האָב דיר אויסגעהאָדעוועט אַ טאָכטער אַ קאַליקע? זי ליינעט,
זי קוקט, זי רעדט, זי שטעהט, זי געהט — שלעכט! זאָל זי זיך
אפּשר יעצען מיט דיר פערבריינגען? אָדער זאָל איך זי בעהאַל-
טען אונטער'ן פאַרטוך? שוין אוועק די צייטען, מען שרייט שוין
פון אלע קאַטוכעס „סוואַבאָדא“ ביזט אליין אויך געלאָפּען מיט
אלע ווייסע חברה'ניקעס כאַפּען קאַנסטיטוציעס מ'האָט גוט
געגעבען?

עס הערען זיך מרים, אַ הוסטען. ס'קומט אַרײַן ר' זלמן שדכן,
אַ בלאַסער אויסגעמאַגערטער איד, מיט אַן אַראָפּגעלאָזטען קאַפּ, מיט
אַרפּע אויגען וועלכע קוקען דורך די געדיכטע ברעמען פון אונטען
אַרײַן.

ר' זלמן: — גוט שבת אייך! (הוסט).

א'ה'ר: — גוט שבת, גוט יאָהר!

ח'ה: — גוט שבת, גוט שבת, זיצט, וואָס גוט'ס וועט איהר זאָנען?
ר' זלמן: — אַי, מיין אַטהעם, ניט פאַר אייך געדאַכט, פאַרכאַפּט
מיר, אַ פע, ניטאָ אַמאָליגע יאָהרען, (הוסט, געהט פאַנגאָדער זיין
סורדעט, זעצט זיך פאַרזיכטיג) אַט אזוי לויפט מען דאָס אַרום,
ערשט אַרײַן און שוין ווייטער לויפען... ווייסט איהר וואָס איך בין
אייך געקומען אָנזאָגען? דעו איז דאָ... אַט טאַקע דער וואָס מיר
האָבען ליינגער גערעדט, ער אליין, דער קופיעץ, אַ קופיעץ זאָג איך
אייך און... גאָר! מאַכט זיך דאָ פאַרטיג, איך לויף גלייך איהם
אָנזאָגען דאָס מען וואָרט אויף איהם (שטעט אויף פון שטול).

ח'ה: — וואָס עפעס כאַפּענעס, גילטענעס...

א'ה'ר: — כ'ווייס? אַ בהלה — די טייך ברענט. —

ר' זלמן: — איז דער דאך גאר, כ'בעט אייך צו פערצייען, ווי קינד דער, וואָס הייסט? ער איז דאך א מענטש א פערנומענער, מיט ועשעפט איז ער דאך, צו וואָס די הכנות? — וואָס מעהר מען — ווארט, אלץ מעהר דארף מען דערלייגען צום נדן (הוסט און לאַסט) אזא יאָהר מיר ס'ארא טאָכטער איז פערמאָגט, א יפת תואר, א וואויל קענעוודיגע, א היינטיג'ס, א בויס! מי מעג זי נעמען ווי זי שטעהט און געהט (הוסט) איז הערט-זשע, מאַכט זיך פאַר-טיג, און איז ר' אהרן, ניט געהמט זיך קלאָגען אויף די שלעכט-טע צייטען, על הכל עת; אויף אלץ איז א צייט... א פריהער לאָזט מען זיך געפעלען ווערען און דערנאָך דערט מען שוין פון פרטים (צו חוה'ן) איז ווייסט דאך, מען דארף אייך, ניט לערנען, געה איך, הייסט עס, האָט מיר א גוטען... (געהט צום טוהר).

חוה: — איז ר' זלמן, וועט מעהר ניט זיין היינט?
ר' זלמן: — גאט בעוואַר! איך טאָר זיך ניט ווייזען, איז דארפט גאר פאַר זיי מיין נאָמען ניט דערמאָנען, איז דארפט איהם פאַר איז פאַרשטעלען דאָס ער איז געקומען צו אייך, מכה גע-שעפט, איז פערשטעהט? ... איך וועל שוין קומען צו אלעם פאַרטיגען...

חוה: — ביי אייך ווערט עס גיך פאַרטיג...
ר' זלמן: — וואָס דען? קומט דער בעשערטער — ווערט אין צוויי ווערטער, נו, וואָס וועל איך דאָ א פולע ברייען? כ'האָב נאָך טויר זענד גאנגען, א גוטען שבת!

אברהם: — א גוטען שבת, א גוט יאָהר!
חוה: — געהט געזונטערהייט! (ידין אַפּ).
אברהם: — נו, מחותנסטע מיינע? געה זיך אויף די כלה, יענע וועט דערהערען א חתן, וועט זיין „ניע פאדכאדי“!
חוה: — מ'וואָלט בעדארפט אויפראַמען אביסעל, גרונע זאמט זיך אזוי...

אברהם: — שטעהט געוויס ערגעץ מיט איז „ביקאנטען“ און פיהרט א וכוז מכה קארל ס'מאדק'ס'ן, וועט קומען אוראין אין האל-בע נאכט און... א גלעזיל טעה וועט ניט זיין ווער עס זאָל דערלאָנגען.

חוה: — גענוג זאָל שוין זיין מיט דער גלעזיל טעה, באלד וועט מען מעגען שטעלען דעם סאַמאָוואַר, פון הליאק וועסטו סיי ווייסיי פיהלען א טעם פון א זויער'ן בוריק, געהם בעסער טו זיך אָן ווי א מענטש, שפאצירט ארום ווי א גראף אין פאַנטאַפיל, א צו-פורעלטער! ...

אברהם: — ס'געפעלט דיר ניט, האָסט אפּשר חרטה אויפ'ן שדוך?
זיך זיך א שענערען (ברויג'דיג) ווי א גראף אין פאַנטאַפיל, א צופורעלטער. (ער טוהט זיך אָן א סורדים געהט צום עפּצימער מיט כעס) — איך געה דאוונען מנהח!

חוה (קוקט ארום אין פענסטער): — שאַ אָן געהט גרונע, (מאכט מיט'ן האַנד) גיכער! קוים וואָס דאָס בייט די פיס...

(אין הויז קומט אריין א ניעדעריגע פעסט געבויעטע מוידל, מיט גראַט פערקעמטע האַר, טראַגט א דינקעל רויטע קלוידיל, א גראַען מאַנד טעקע, א רויטע הימלעלע מיט א שוואַרצע באַנד ארום, טופעט שטאַרק, רעדט הויך, נאָך פון יענער זייט טוהר).

גרונע: — נו, געזאמט זיך? מ'ט אוראין געוואָלט טעה, איז דאָס געשלאָפען?

חוה: — דו זאמסט זיך דאך קיין מאָל ניט! .. (זאָגט איז עפעס שטיל, דערנאָך העכער): פערשטעהסטו, מאַך עס שנעלער, וועסט נאָפען נאָטשיי.

גרונע: — זיט ווייט שוין?
חוה: — ניין, איך וועל איז זאָגען (פאַר זיך) שטעה, וואָס טהוט מען זיך אָן? די שוואַרצע קלייד? (צו גרונע) מאַך דאָס שנעלער. (אַפּ) גרונע (נעמט צו שטעלען דיא שטולען, בלויבט שמוין געגען שפּיגעל, נעמט א פּאָזע ווי צו האַלטען א רעדע): „שוועסטער און ברידער! די קאנאָמישע אומשטענדיגס ביין יעצטיגען מאָמענט הייסען אונז קענפען מיט זעלבסטטהערשונג. ס'לעבע דער ראבאָטשער קלאַס, פאָליטאריאט פון בונט! (זינגט פיליענדיג די מעביל):

„אי שוועסטער און ברידער.
אי, נעמט זיך פאַר דיא הענט —
אי נאָמיר צורייסען די אייזערנע ווענט! ...
— (אין טוהר פון עפּצימער ווייזט זיך ליבע, א הויכע שלאַנקע פּיגור אין א דונקעל ברוינע קלייד מיט א ווייסען קראגעלע, די שוואַר-

צע גרויסע האר פערפלאכטען און פערלויגט ארום קאפ. האלט א בוך
קוקט א ווילע אן גרונען, וויל ווי עפעס פרעגן, האלט זיך צוריק און
פערשוואנדט חונטער די פארבייערען, פערציהענדיג ווי נאך זיך. —
ח'ה: (קומט אריין, בעטראכט זיך אין שפיגעל, פערריכט די פעריל אויס'ן
האלדז: — נו, איך בין שוין פארטיג, איצט וועל איך געהן זעהן
ליבען.

ליבע: (ווייזט זיך): — מאמע, דו דארפט מיך?
ח'ה: — זעה נאך, זעה, פון וואנען האסטו זיך גענומען? ווי ווערט
מען דאס נישט געוואר אין שטוב א גאנצען טאג, מען זוכט און
מען ווארט...

ליבע: — צו וואס? ... (צו גרונען) וואס פאר געלע לאטעס שפיר
ליעט איהר דאס אויף דיא מעכיל?
גרונע: — הא? סערוועטלאך, כ'פארשטעל די ערטער וואו ס'אגיס-
מארעט.

ליבע: — דאס איז איין איינפאל... (שמייכלט).
ח'ה: — ווארט אויס, גרונע, (צו ליבען) גיב איהר דיא טשעכאלען,
דאס וועט אויסקוקען בעסער (העכער צו ליבען וועלכע קוקט זי אן
בראגענד) די טשעכאלען גיב איהר, זאג איך.

ליבע: (ברוינגענדיג די טשעכאלען פון עס-צימער, געבענדיג גרונען): —
ביי לייטען אז מען וויל מאכען שעהן, נעהמט מען עס אראפ.
ביי אונז — טהוט מען דאס אן...

אהרן: (אויס'ן שוועל פון עס-צימער): — נישט געפעלען שוין דיא
„אפסטאנאפקע"? באלד וועט נישט געפעלען זיין טאטע-מאמע,
אויף זיי דארף מען שוין אויך באלד טשעכאלין...

ליבע: — עס הייבט זיך שוין אן... (וויל געהן צו זיך).
ח'ה: — אנטלויף נאך נישט... נעם טו זיך אן...

ליבע: — צוליעב וואס פאר א שמחה, איך טאר נישט וויסען?
ח'ה: — דער איז דא געווען... עס קומט דער.. וועגען וועלכען מ'האט
ליינגער גערעדט.

ליבע: — ווער?
ח'ה: — א מענש, א מענש קומט, א קוק טאן אויף מיין נחת רוח
קומט ער! ...

אהרן: — א בער, א בער, א מא קומט...

ליבע: — א... א חתן? ...
ח'ה: — אז ס'וועט בעשערט זיין וועט עס זיין א חתן. (ליבע אפצו זיך)
אהרן: — זעהסטו ווי זי קוקט? „ני פארכאד!" דיין אדוקאציע...
ח'ה: (צו ליבען וועלכע קומט אריין אנטעטהאן צו געהן אין גאס): וואהין
נעסטו? אללע צרות צו מיינע שונאים'שע קעפ, וואהין ווילסטו
געהן, פרעג איך? ...

ליבע: — איך האב צוגעזאגט זיין אין א פלאטץ.
ח'ה: — ליבע, דו וועסט דאך נישט אנטשפיען גלאט א מענשען אין
פנים?

ליבע: — איך האב מיט דעם מענשען נאך נישט צו טאן.
אהרן: — אט וועלען מיר זעהן ווער ס'וועט דא אויספירען...
ח'ה: — דו בעסער קאם פאנאנדער דיין בארד און נעהם א ספר איי
האנד (צו ליבען, ווייך) ווייסטו וואס, וועסט זיך מיט איהם פרי-
הער בעגעגענען, דערנאך געהן, עס מיר נישט מיין הארץ (ליבע
האסטויג אפ, צו זיך) טו זיך איבער! הערסטו? ליבע!

אהרן: — אט וועט זיא זיך דוקא נישט איבערטהאן.
ח'ה: — מיט וועמען רייצסטו זיך (שטילער) מיינסט זיא איז נישט
נערעכט וואס? אז מען רעדט א שידוך פרעגט מען פריהער גוט
נאך, נישט מען הייסט פלוצלינג קומען! —

אהרן: — איך האב געהייסען? און וואו ביזטו געווען?
ח'ה: — גרונע, ביזט שוין דא פארטיג, געה מאך א שטיקעל „פאריא-
דאק" אין פריכאזשע, א מענש קומט און דארט איז פינסטער ווי
אין א טיורמע. —

גרונע: — א, דארטען איז אנטהערראמאשעט איך'ל בעסער ארויס
צולייכטען...

ח'ה: — ניין, זיי טאקע מוחל, נעהם דעם בעזים, נעהם זיך!
גרונע (גייענדיג מיט'ן בעזים): — „אי מיר גייען ארויס אף מינים-
טראציע, מיט דער פאנע דער רייטער אין האנט, אין האנט!"

אהרן: — זי'ט דארט אנטאכען א פיל אז ס'וועט איהם פינסטער
ווערען אין די אויגען...

ח'ה: — גרונע! בעשפריטז!
גרונע: — רעכט! (זינגט ווייטער) „מיר זענען געשאסען געהאנגען"?

א ה ר ו ן : — גֵּנוּ, פֶּעֶשְׁנִיעַם ! — (פֶּאנֶאנְדֶּרְקֶאמֶענְדִּיג מִיט דִּיא פִּינְגֶּער זִיין בֶּאָר) זעהסט נאָר וויפֿיעל גראָע האָר ? ביי דיר זיינען נאָך די האָר גיט אַזױ שׂיון.

וזהו: — אפשר ווייניגער צרות געהאט פון דיר? געוויס. דו האסט
דאך געהאט קינדער, זיי אויסגעהאדעוועט...

א ה ר ו ן : — זיך ווייניג אויסגעליטען פון דיין קאפעליע... און וויל
 ציג האט מען פון זיי איצט, פון די אויסגעגעבענע, עס ארט זיי
 א סך פאר אונז, פֿיס־סֿיס. —

ח'ה: — אזוי ווי דיק ארט פאר זיי, סטארעסט זיך דאך נאך אראפ-
פטר'ן פון זיך א יאך, פערזארגט זיי וועלטען! מיינסט זיי זיינען
ניט גערעכט וואס זיי פרעגען — צו וואס האט מען זיי געהאט?
אהרן: — איך וואלט וועלען הערען וואס זיי וועלען ענטפערען
ייערע קינדער אויף אזא קשיא!

ח.יה: — וואָלסט וועלען! אללע מאָל. וואָלסטו וועלען עפעס וואָס איז ווייט צו דאלאנגען...

א ה ר ו ן : — למשל בדומה, ד"ך, געדיינקסטו ? ...

ח ו ה : — טפוי, מען קען מיט דיר ריידען ווי מיט א מענשען, וואס?
א ה ר ו נ : — געוויס, ווארט נור מיר וועלען אויסגעבען אונזער פיר-
קאזאפקע בלייבען דיער דא באבא, וועלען מיר נעמען דעם פעקיל
אויפ'ן פלייצע און אוועק קיין ארץ ישראל. עפעס בלאפאטיעט
מען דאך פון אונזערט'וועגען, זיי וועלען, זאגען זיי, גיך איספרא-
ווען פריהער פאר משיח'ן. מילא, זאלען זיי... מיר וועלען דאָרט
לעבען ביז מען וועט אונז אַנטהאַן טשעכאלין... און אונז וועט
פערשפּאַרט זיין צו געהן ביהקלע ווען דער ישופר של משיח וועט
בלאזען.

חובה: — ש"א-א"א- ער האָט זיך צורערט... מען געהט דוכט זיך
(הערען זיך צו) מען געהט.

א ה ר ו ן (צום שיר וואו ס'ווייזט זיך. א. עלעגאנט געקליידעטער מאן — א
יאָהר 35, בעגלייט פון גרונען): — א, איך האָב דוכט זיך די עהרע
צו ריידען מיט...

אלאשין: — גאלאשין, א גאסט אין אייער שטאָדט, איהר זייט
מיר גוט־בעקאנט האָט איך האָב אייך נאָך ניט געהאט די עהרע
צו־זעהן... אין דער סוחר'שער וועלט איז גענוג אז מען הערט...

א ה ו י ו ן : — איך האָב פון אייערטוועגען אויך געהערט א סך... נומעם.
ג א ל א ש י ן (מיט א שמויכלעל) : — פילייכט... פון אזעלכען, וועלכען
מען מעג אמאָל ניט אלץ גלייכען ? ...

ח ו ה : — נו, זיי ריידען זיך אמאָל אויף אַרויס און אמת... זיצט, זייט
אונזער גאָסט, דערצעהלט פון די גרויסע שטערט, מיר לעבען דאָך
דאָ ווי אין אַ דאָרף.

גאלאזשין: — יע? פאלאזשזים, אין סאמ'ן צענטער האבט דא אויך גענוג, וואס כ'האב זיך דא אנגעהערט! ארעסטען, פאגראמען, באמבעס, איהר האט א שילעכטען גובערנאטאר.

א ה ר ו ן : — יע, ס'טומעלט, און וואו איז שטיל? און אז ס'איז שטיל
איז שטיל ביז עס ברעכט אויס א פייער, מען איז שוין געוויינט
דערצו...

ה' ה': — מיט צרות איז אזוי אָדער מי ווערט געוויינט אָדער ס'קומט
ווי אַיבער.

אחרון: — יע, יע, (זיפט שווער) אָנגעשטאַנען צייטען, שלעכטע צייטען!

ח ו ה : — רעדט בעסער פון פרייליכערע זאכען. איך הייס שוין דער-
לאנגען טהעע (כלויבט שטיין געגען ליבעס צימער) ליבע, גיב מיר,
טאכטער, דוין שאַל, ס'איז מיר עפעס אזוי ווי קאלטליך. (ליבע
ווייזט זיך מיט אַ שאַל אין האַנד, חוה געהט מיט צו נעמען ליבע
ברעט ארויס עטוואָס מעהר, אַנגעמאָן די זעלבע ווי פריער, מיט דעם
שאַל וויל געהן צוריק).

אחרון: — דאָס איז מיין טאָכטער, כ'קען פאַרשטעלען... ליבע,
קום נאָר אַהער...

גאלאשין (לויפט צו ליבען פערנייגט זיך) : — גאלאשין, ערשט גע-
קומען פון די ווייטע קאלטע לענדער (ער שטרעקט אויס די האנד, זי
גייט אייהרע ווי געצוואנגען חוה קוקט זיי אָן גוטמוטיג, געהט
אונז און קיך).

א ה' ו' : — נו, ענטשולדיגט, מיין טאכטער וועט שוין אויף פער-
נעמען, איך וויל זעהן דעם מענשען ער זאל צוגרייטען די ביכער
מיט די חשבונות פון א גאנץ וואך (צו ליבען) הערר גאלאשין איז
יא געקומען צוליבע מסחר, עס קען זיין — מיר זאלען אמאל
מאכען שותפות...

גאלאשין: — גאנץ מעגליך, גאנץ מעגליך (אחרון אפ — גאלאשין
צו ליבען וועלכע קוקט אויף איהר זויגעריל) פיליכט... שטער איך
אייך אין עפעס, — ליב. — ליובאוו אראנאוונא? אזוי איז, אייער
ווערטהער נאמען?

ליבע: — יע... איהר דיינקט דא לאנג צי פערזאמען? ...

גאלאשין: — וויפיעל די געשעפטען וועלען ערלויבען... איהר
ווייסט, ליובאוו אראנאוונא, איך קען מיר גאר ניט אפוקוקען פון
די אויסגענעהטע בילדער, ביי אונז אין ראסישע זעהט מען עס
ניט איך וויל טרעפען, איהר האט עס אויסגענעהט... געטראפען?
ליבע: — געטראפען... —

גאלאשין: — וואס פיר שעהנע בילדער איהר שאפט אין דער
פראווינץ! די צייט ערלויבט...

ליבע: — איך האב עס שוין לאנג „געשאפען“ ווען איך בין. נאך
געווען א קליינע.

גאלאשין: — איך גלויב אז דאס איז געווען גאר ניט לאנג...
ליבע (טרוקען): — זעהר לאנג.

גאלאשין: — יעצט וואלט איהר קענען שאפען שענערע בילדער,
בעסערע? ...

ליבע: — קיין ערנערע אויך ניט...

גאלאשין: — ס'איז דא געוויס א ווילען צו שאפען וויכטיגע לע-
בעדיגע בילדער, וועלכע זאלען דינען אלס מוסטער פאר דער
גאנצער מענשהייט, בילדער אויפ'ן קאנווע פון לעבען...

ליבע: — אויפ'ן קאנווע פון לעבען... (קוקט אים אן ווי פערזאנלעך,
דערוועגט זיין צופרידענעם שמויכלעל אויף זיין גלאט געראזערטע גע-
זיכט און א איראנישער שמויכלעל ווייזט זיך אויף איהרע ליבען) —
ווער לינקער זייט זאל זיין אין קניפלען... פלאגמערס, נאך דער
רעכטער גלאט, שעהן. יע... וועמען ארט דאס וואס ס'איז פער-
בארגען! ...

גאלאשין: — אייך מוז דא אפט זיין זעהר אונמוטהיג, איהר וואלט
בעדארפט זיין אין א גרויסער שטאדט, אין ראסישע, בעזוכען
אפט קאנצערטען, בעלער, גוליאניעס... אומבייטען דעם פלאטין!
ליבע: — אזוי, ס'איז גענוג אומצובייטען דעם פלאטין ווערט שוין...
בעסער? ... (זיט געהט אב אן א זייט פון איהם).

חיה (צו גרונען וועלכע טראגט א טאץ מיט כבוד): — זיי פארזיכטיג.
נו, נו, נו. (צו גאלאשין) איהר וועט זיך געוויס ניט ענטזאנען
צו געניסען עטוואס, פארזוכט אונזערע ווארעניעס פון'ס אייגענעם
סאך.

גאלאשין: — יע? איהר האט א סאך?

חיה: — אט פרעגט זיא, (צייגט אויף ליבען) זי שטענדיג, לעזט דאָרט,
שפאציערט, טראכט און ב'ווייס וואס?

גאלאשין: — מעג מען וויסען וואס... איהר טראכט? ...

ליבע: — דאס בלייבט א סוד אפילו פאר'ן סאך...

חיה: — געהט טרעפט וואס היינטיגע קינדער טראכטען, דאס איז א
מין, ווי רופט מען דאס? ... קאנספיראטציע! ...

אחרון (ארוינקומענדיג אויף די רייד): — וואס זאגט איהר, הער
גאלאשין, צו מיין אלטער? זי ווייס שוין אויך פון זייערע דריי-
גארינדיגע נעמען... א וועלט, הא? (זעצענדיג זיך צום טיש) ווען
א אידענע וואלט געמעגט זיין א מיניסטער, וואלט עס מיינע גע-
מעגט זיין... און זיא, זיא (אויף ליבען) קען אויך זיין א...

ליבע: — שנא למלך...

גאלאשין: — דאס הייסט... (לאכט) ניט קיין גוטער פריינד? ..

אחרון (צופרידען): — מי שמיסט, אי שמיסט מען היינט פאר
אזעלכע חכמות! ...

חיה: — ער ווייס שוין וואס מען טהוט... דערצייל אקארשט פון
לויפען כאפען קאנסטיטוציעס...

גאלאשין: — וואס איז דען געשעהן דאן?

אחרון: — ב'ווייס וואס זי רעדט... נאך נישט, עס נו, נעמט בייסט
בעסער צו, די טהעע ווערט קאלט.

גאלאשין: — דאנקע, דאנקע. אזוי... איז עס געווען טומעלדיג.

חיה: — אלץ הייסט געווען! (ווייזט אויף ליבען) זיא האט מען
ארעסטירט. דאס איז נאך געווען א גליק; די פרייע האט מען
געשאסען אויפ'ן ארט, וויפיעל שרעק, אומגליקען, א קויל
וואלט זיין טאקע געמעגט כאפען אונזער גובערנאטער!

אחרון: — ס'איז נאך א גליק וואס איך בין בעקאנט מיט דער
פאליציי, כ'קום צו איינעם פון זיי, זאגט ער מיר, בראטיע, אז

מען האט קינדער דארף מען זיי וויסען ווי צו האלטען, און אז — זיי פאפאדיען זיך — דארף מען וויסען ווי ארויסצונעמען... מען דארף האבען סמקאלקע... נעהם איך און דערלאנג איהם א צענעריל זאגט ער, „ווארט, עס וועט שוין זיין גוט, דערנאך געה איך צו איהם און געה, געה און געה...“

ח'ה: — ביז מען הייסט איהם געהן ווייטער.

א'ה'ר'ן: — ווארט, לאז מיר געהן כסדר, וועסטו איבערשלאגען — וועל איך אנהייבען פון אנהויב.

ח'ה: — און נישט קומען צוריק? דו בעסער דערצעהל פון מיטען! (זאכט).

א'ה'ר'ן: — פון אלץ מאכט זי אייך א געלעכטער.

ח'ה: — וואסדזשע וויינען? מילא, עס מאכט זיך, עלטערע פון דיר שמייסט מען ביי היינטיגע צייטען... איך זאג איהם דאמאלסט „אהרן, פאלג מיר, זיין אין דער היים, ס'וועט אן דיר אויך זיין א פאראד“, זאגט ער: „אט נעהם בעסער טוה זיך אן און קום אויך“. בקיצור, איך בין נישט געגאנגען. דערנאך, איך ווארט אויף איהם — נישטא. איך ווארט, ווארט, ווארט און ווארט, ערשט — ער קומט (זאכט) ווי אן אפגעשמיסענער „הערסטו, זאגט ער, חוה, אויף דער עלטער געכאפט א חלק!“... הא-הא-הא!

א'ה'ר'ן: — האט'ש טהוט איהר עפעס, איך זאג איהר די קאזאקען מיט די נאנאיקעס אין גאס, און זי — גיין, דוקא אין איטשאסטאק האט מען מיר געשמיסען...

ח'ה: — נישט אין איטשאסטאק און נישט אין גאס הא-הא-הא! — (אללע לאכען איינגעהאלטען, חוה אָנווייזענדיג אויף גרונען וועלכע שטעהט אין מיהר דיא הענד א הינטער זיך) גרונע, דערצעהל גרונע פון דיין זאך...

גר'נע: — וואס צודערצעהלען אז איך וואלט נישט געגאנגען מיט דער „מיניסטראטציע“ וואלט'ן מיר נישט געשלעפט קיין איטשאסטאק.

גא'ל'ש'ן: — מען האט אייך דאָרט... געשלאָגען?

גר'נע: — נאָר אַ נייעם! מעהר נישט די גראדאוועס האָבען מיר געשטופט דער אהער, דער אהין, און די נאטשאלסטווע האָט צאָל מיר געהייסען אונטערשרייבען.

גא'ל'ש'ן: — אונטערשרייבען?

גר'נע: — יע, מיין „פאטשעראק“ האָבען זיי געוואלט זעהן, האָב איך געוויזען האָבען זיי דאָס פארפאטשקעט און געהייסען נישט מאַכען זיך געפגראָט און שרייבען גוט. נעהם איך, און שרייב זיך אונטער נאָך אמאל איז ארויסגעקומען פונקט די זעלבע זאך ווי א פריער, זיינען זיי געוואָרען אין כעס און אוועקגעשטופט מיט די שאַשקעס צום טיהל, געשריען „פאשלא וואָן!“ מיין איך אז איך מעג שוין געהן, ערשט זיי שלעפען מיר צוריק און פער-זאָגען מיר נישט צו געהן אויף איין וועג מיט מיניסטראטציעס, נאָר אויפ'ן זייט, זאָג איך, ראז אז זיי הייסען וועל איך געהן...

ח'ה: — אלע מאָל אויפ'ן זייט...

גר'נע: — אללע מאָל? כ'האָב זיי אין דער ערד, דוקא אין מיט'ן! גא'ל'ש'ן (קוקט נאָך ליבען ווי זי קוקט אויפ'ן זיגער, אין פענסטער): — וואָס פאַר אַ שעהנע נאכט! אין אזא נאכט איז גוט צו שפאצירן רען... וואָלט איהר מיר ערלויבען, ליובאָוו אראנאָווא, זעהן אייער סאָד?

ליבע: — ענטשולדיגט... איך דארף שוין אוועקגעהן.

גא'ל'ש'ן: — בין איך ערלויבט צו זיין אייער בעגלייטער?

ח'ה: — ליבע, וועסטו דאָך ביי נאכט נישט געהן אליין.. ס'איז אזוי אָפאסנע.

ליבע: — איך וועל פאָהרען.

א'ה'ר'ן: — אין אזא פאגאדע איז, דוכט מען, בעסער דורכצוגען זיך..

ח'ה: — גרונע, זיי אזוי גוט טראָג אַרױס אַלץ ליבע'ס נייעם מאַג טייל מיט'ן הוט.

ליבע: — איך וועל אליין נעמען (אָפ צו זיך).

ח'ה: — א גאנצען לעבען לערינט מען זיך און מען שטארבט ערשט

א נאָר, וואָס עלטער מען ווערט אלץ ווייניגער קען מען די איי-גענע קינדער. אָט, מיין אינגסטע טאכטער, דאכט מיר, איז קלי-גער פאַר מיר... (צו ליבען וועלכע קומט אריין אין א שוואַרצען קור-צען מאַמעלע און שוואַרצע גלאַטע היטעלע) וואָס האָסטו זיך דאָס אָנגעטהאָן אין שוואַרצען, אין וואָכעדיגען? (צו גא'ל'ש'ן) האָט איהר ווען געזעהן מען זאָל פאראיינס טראָגען דונקעלע פארבען?

ליבע: — איך טראג מאמע, די קליידער נאך דער צייט נאך (צו גאלאשין) געהן מיר?

גאלאשין: — מיט'ן גרעסטען פעהגניגען! — (זענענט זיך מיט אהרן און חוה), דאנקע, איך וועל מיך גליקליך שעטצען אייער אפטער גאסט צו זיין. (גייט עפעס גרונען) דאנקע!

אהרן: — קומט אפטער!

חוה: — איהר האט נאך גאר ניט אנגעקוקט אונזער שטאדט (געהען ארויס בעגלייטען).

גרונע (כליבענדיג אליין): — הוליע קבצן! ... (טהוט א ווארף אויפ'ן פלאך א זילבערנעם רובל, געהט און מאכט זיך ניט זעהענדיג, פלוצלונג בייגט זיך זיך איין האפט איהם לייגט אין קעשענע, געהט צום טיש, דעקט פון די טעלערלעך די סאק, שוים ניס אין קעשענע, קוקט אין שפיגעל). —

חוה (געהט אריין, נאך איהר אהרן): — נו, גרונע... וואס שטעהסט ווי א נאך אויף א חתונה?

אהרן: — מען וואלט בעדארפט אויסבעטען די בעט.

גרונע: — שוין אויסגעבעט...

חוה: — נאך נעכטען... (צו גרונע) געהט, קלייב צו פון טיש. נו, ווי געפעלט ער דיר?

גרונע: — ס'א יאָלד, מוז זיין אנגעשלאָגען מיט געלד, ווען קומט ער צוריק?

אהרן (צו גרונע): — מיט עס אזוי גוט זיין א פרעג טאן דער פרייליך און אונזע... (צו גרונע) וואס ארט דיר, זי וועט איהם לאזען אין מיט'ן דערינען זעט אליין אוועק וואו זי האט ציגע- זאגט. זיא איז דעם גאנצען אבענד געזעסען ווי אויף שפילקעס.

חוה: — יע, כ'האב מורא געהאט אז אט, אט קאזט זיא איהם און געהט אוועק.

אהרן: — נו, דאס וואלט איך שוין ניט דערלאזען, אויף דערויף בין איך...

חוה: — איך בעט דיר צו פערצייהען... א גאנצער העלד (צו גרונע) נ'הם צו, גרונע, אללעס אויף איין ארט (צו אהרן) ער ווייזט מיר אויס צו זיין א גאנץ געשטעלטער, רעדט צו דער נאך, הערט צו וואס עלטערע ריידען.

אהרן: — איבערהויפט וואס דו — וויא זיא האט זיך דאס אביסעל צושאקעלט!

חוה: — וואס-זשע, ווי דו, פאראומערען יענעם דעם לעבען?

אהרן (ווען גרונע טראגט די בליס אין קיך): — איך וואלט שווערען אז זיא האט זיך געקליבען אויף א סאבראניע, עפעס „שטאפעטען“ האבען זיך דא אומגעדרייט, מורא געהאט אין שטוב אריין געהן, זיי פערשטעהן קענטיג אז מען האט זיי האלט פון ווייטען...

חוה: — ס'איז אללעס ביז א צייט, ווען זיא וועט אנטרעפן איהר גלייכען וועט זיא מיט זיי ווערען אפ חבר.

אהרן: — בעסער וואלט געוועזען נאך ביז דאן זיי אריפ'ן שוועל ניט צו לאזען.

חוה: — בעסער יאָלען זיי געהן צו איהר וויא זיא צו זיי... האסט געזעהן וויא ער האט אויף איהר געקוקט?

אהרן: — האסטו אבער געזעהן ווי זיא האט געקוקט? דא אין פענסטער, דא אויפ'ן זייגער, א גאנצער יחוס מיט איהר! הלואי זאל איך ליגען זאגען — מיר וועלען פון אונזער מייזינקע קיין נחת ניט דערלעבען...

חוה: — ביים אפ דעם צונג. (געהן אוועק אין שלאף צימער). גרונע (פון קיך קומט אריין גרונע, עפענט מאנאדער די פענסטער, זינגט שטיל):

„פון וואנען געהמט זיך א ליאיבע?
פון ריידען און פון שפילען און פון לא-א-כען,
אי, פון ריידען און פון שפילען און פון לא-א-כען,
אי, אונזער ליבע האט זיך גענומען
פון איינע צוויי זא-א-כען! (2 טאג) —
אהא, ער געהט!

קייזער (אריינגוקענדיג אין פענסטער): — זעהסטו, אז כ'זאג צו — קום איך.

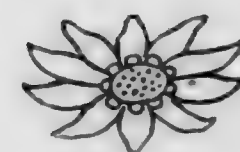
גרונע: — הערסטו לייזער, (זי רייסט איהם פאר די האר) ווי די גויע כראפעט?

לייזער: — איי, גרונע, ניט שטיל!
גרונע: — וויל איך, נו? ווארט ר'קום שוין ארויס, דו טופע דאך-

טען ניט דערווייל וואס א פערד. (מאכט צו שטיל די פענסטער, דרייט אריין דעם פייער איין לאמפ, געהט ארויס, פון הינטער די קוליסען הערט זיך א שטילער געזאנג) „פון וואנען נעמט זיך א ליאיבע“? (פון ווייט ערגעץ א גארמאניקע און א שבור'ער געזאנג, נאָהענט א בילען פון א חונד, מוט א שרעקליכען פערגיון זיך... עס הערט זיך חוה'ס שרייען) „גרונע, גרונע, טרייב אוועק דעם חונד!“ „פאשאל וואן!“ (עס הערט זיך ווי זי ווארפט עפעס דורכ'ן פענסטער. און דער חונד פערגעהט זיך נאך מעהר, פלוצלונג לויפען ארויס חוה און אהרון האלב אנגעטהאן): —

א ה ר ו ן : — פארוואס מי האט דאס מורא! פארט א אידענע!
ו ו ה (אויפגערעגט): — פערטרייב, פערטרייב אים זאג איך דיר!
א ה ו ן : — וואס פאר אן אנשיקענעס; ארום יאגען זיך אין האלבע נאכט נאך הינד! (לויפט ארויס. חוה פערשווינדעט צוריק אין שלאפציעמער דער וואיען פון חונד הערט זיך אלץ ווייטער און ווייטער, דער לאמפ הייבט אן צו בליפען, בליפען, דער פייער טונקט זיך, טוט א שטארקען בליפ — און — פערלעשט זיך).

(פארהאנג פאלט לאנגזאם.)

צווייטער אקט

ביי אהרון אין סאך. ליבע ליעגט אונטער א בוים און קוקט אריין אין א בוך. קוקט אויס פערזארגט. פון צווישען די ביימער, רעכט'ס, ווייזט זיך סאלאמאן אנגעטהאן אין א „אומשען שטעקע מוזשורקע“ א שווארצע ווייכע שליאפע, גאנץ אפגעטראגענע שיד. גידיכטע שווארצע האר, פאלען אין אונגארדנונג אויף זיין הויכען שטערען. איין האנד פערלויגט צווישען די קנעפליך ביים הארצען, די צווייטע אין קעשענע בלייבט שטיון ניט ווייט פון ליבע'ן, קוקט אויף איר א צייט דורך די פענסטע.

ס א ל א מ א ן : — ליובאוו אראנאוווא, ליבע! —
ל י ב ע : — סאלאמאן? איך האב אייך גאָר ניט געהערט צוגעהן, איהר וייט שוין לאנג דאָ? (זי גיט איהם די האנד, ער דריקט זי שטארק און לאזט זיך לאנגזאם אראפ אויפ'ן גראָז.)
ס א ל א מ א ן : — מען זאגט דאָס דער קוקען א צייט פון איינעם רופט ארויס דעם צווייטענס אומקוקען זיך, דאָ איז דער פאל ניט געווען אזא.

ל י ב ע : — דאָ פעלט, ווייזט אויס, מאגנעטישע קראפט...
ס א ל א מ א ן : — פעלט עס ביי אונז?
ל י ב ע : — ביי אונז? (מיט א לויכטען שמייכל) איך בין דאָ דאָ געווען נור דער גענענשטאנד וועלכער האט בעדארפט צוגעצויגען ווערען דורך אייער מאגנעטישען בליק. נאָר, זייט ניט אזוי צוטראגען, ווי ביים סרעשזען זיך צום עקזאמען. —
ס א ל א מ א ן : — איך בעט אייך, מאכט מיר ניט פאר א אינגעל... איך פראטעסטיר...
ל י ב ע : — אזוי? דאָס איז נאָך יעצטיגען גייסט... גוט, פון היינט אָן און ווייטער וועלען מיר שוין מעהר ניט אינגערין אייער עלטער.

סאלאמאן: — איהר רעדט מיט מיר ווי... מיט א קיין.
ליבע: — ווי זאל איך מיט אייך ריידען, ווי מיט א טאטען? דא, וועט אויסקומען מעהר שווייגען...
סאלאמאן: — אייער שווייגען... איך האב נאך ניט פערנעסען יענעם שווייגענדיגען שבת נאכט. ווען איהר האט פערשפעטיגט צו אונזער פערזאמלונג, איהר האט אפילו ניט אנגעגעבען דיא אורזאכע דערפון, איך האב אזוי געווארט, ווען איהר וואלט וויל סען וואס איך האב דאן געפיהלט! ליבע, ערלויבט מיר יעצט צו שטעלען אייך די פראגע; ווער האט אייך דאן בעגלייט צום פער-זאמלונג? איהר שווייגט, איך זעה... איהר וועט עס מיר ניט זאגען... (פאזע.)

ליבע (מיט איין אויסדריק פון ענטזעסענהייט): — א חתן.
סאלאמאן: — ליבע! ...
ליבע: — יע, ליבע, וואס איז?
סאלאמאן (מיט אן אראפגעלאזטען טאן): — גאר נישט... וואס קען זיין... וואס קען איך ווייטער פרעגען? ...
ליבע: — שוין גאר ניטא וואס? פרעגט א וועלכער ער איז, צו איז ער מיר געפעלען צו בין איך איהם צום הארצען... איהר פרעגט ניט... דאך וועל איך אייך ענטפערען; — ער איז א גאנץ „פרער-סטאוויטיעלנער“ דאכט זיך ניט קיין שלעכטער, ניט קיין נאר, א רייכער, רעדט גוט רוסיש, וויל נדן, בראקירט ניט מיט יחוס, אנערקענט בילדונג. צווייפילט אין קארל מארקס נבואה, בערויערט ארימע, בעווינדערט רייכע, געהט עלעגאנט געקליידעט, רייכערמ גוטע סיגארעטען — אויך מיט די ערלויבנים פון זיין דאמע — כאפט אונטערן האנד ווען מען דארף, שווייגט וואו עס פאסט, דארף פערשטעהן גוט געשעפט — דאס זאגט דער טאטע — איז איבערצייגט דאס פאר אידען איז דאס בעסטע צו וואהנען אין טיעף ראססיע אין וואס ווייניגער זיך מישען אין פאליטיקע, נן, וואס נאך פאר מעלות ווילט איהר זאל איך אויסרעכענען?
סאלאמאן: — גענוג, פילייכט איז שוין ביי אייך בעשלאסען... אויב אזוי...
ליבע: — אויב אזוי?

סאלאמאן: — זאל זיין מיט מול...
ליבע: — דאנקע, דאנקע שעהן! (קוקט אריין אין בוך, פאזע.)
סאלאמאן: — וועמען לעזט איהר?
ליבע: — באקל'ן.
סאלאמאן: — ס'איז לאנגווייליג, ניין?
ליבע: — באקל האט געשימלט איז זיין קאכניגעט א יאהר 20, ביז ער איז דערמיט פערטיג געווארען, שוין דערפאר אליין איז ער ווערט מען זאל איהם לעזען... א יא איך בין א דאנקבארע לעזערין?
סאלאמאן: — ליבע, איך האב אייך בעליידיגט?
ליבע: — בעליידיגט, מיד, מיט וואס?
סאלאמאן: — מיט פאנאנדערפרעגען זאכען וועלכע איהר ווילט פילייכט ניט מיטהיילען יעדען איינעם...
ליבע: — זייט איהר דען יעדער איינער? מעהר ניט... א מול טוב האט איהר מיר אפגעגעבען א צו קאזיאנעס, ניט אריינגעדרינגען טיעפער אין דעם ענין, נור אויך דערפאר קען מען צו אייך גאר נישט האבען, איהר זייט נאך פארט א קינד, א קינד וועלכער איז גראדע דערמיט ענליך צו א טאטען, צו מיין טאטען... (פאזע.)
סאלאמאן: — איך האב שוין לאנג בעמערקט דאס צווישען אייך מיט אייערע עלטערען עקסעססירען שארפע בעציהונגען... ליבע, וואס וואלט איהר געטהאן ווען די עלטערען וואלטען אייך צווינג גען צו הייראטהען אזעלכען וועלכען איהר קענט ניט ליעבען און... ווען איהר וואלט נאך דערצו געליעבט איין אנדערען?
ליבע: — וואס פאר א פראגע! עס וואלט געווען זעהר, זעהר טרויע-ריג (איראניש) איך וואלט איינגענומען גיפט... איך, איך וואלט...
סאלאמאן: — איהר שפאסט... אלעס איז ביי אייך א שפאסט...
ליבע: — אלעס? ניין, ניט אלעס, אויב איך וואלט געליעבט איין אנדערען, אויב... אפשר ליעב איך טאקע? איך ליעב, סאלאמאן, און וועמען? — א וואונדער שעהנעם פאסטוד, וועלכער האט נאך איין שטיבעלע אויפ'ן גראז דעם גרינעם... איז שטאלץ און בראוו, זיינע וואונדער שעהנע אויגען בעזיצען א זאנדערבארע צוציהונג'ס קראפט, ער בעזיצט א הארץ וועלכע ברענט, פלאמט מיט ליעבע... מוזיקאלייט — קלינגט זיין נאמען...

סאלאמאן: — סאשא? ...

ליבע: — סאשא... א פאסטור? ... (קוקט צראפ אין בוך).

סאלאמאן: — אן ארבייטער אין א דרוק, איהר זעהט... איך ווייב...

ליבע: — אזוי? ... נא, זאגט: „זאל זיין מיט מול“...

סאלאמאן: — דאס וועט נישט העלפן... איך קען עס נישט דערלאזן

זען... איך וויל זיך גאר נישט פארשטעלען אייך פאר אן ארימען

ארבייטער, א רייכע סערע פינסטערע טעג, וואכען, מאנאטען,

יאהרען! די צייט פערוואנדעלט די שעהע, שטאלצע ליובאו

אראנאווא אין א שאטען, פאר דער צייט פערעלטערטע פון טהייר

לען איהר לעבען מיט א פראליעטאריער, אן אומגליקליכען פאר זיך

פאר אייך און פאר די קומענדע פרוכט פון לעבע... שרעקליך!

ליבע: — שרעקליך, יע? אנו, נעהמט זיך יעצט מאהלען דאס פער-

קערטע בילד! ...

סאלאמאן: — הייך מעבלימרטע צימערען, דינסטען, שעהע קליי-

דער, פערד, פערעהרער....

ליבע: — און וואס הערט זיך מכה לעבע, הויכע אידעאלען, „דינע

שטאפען“? ...

סאלאמאן: — אלץ אין איינעם — איז נישטא ביי קיינעם... איהר

ווייסט פון א דריטעם בילד מיר האבען וויפיעל מאל אפען גע-

דערט...

ליבע: — יע... אפען גערעדט... איך זאל אייער עמוד האש זיין,

ווארטען ביז איהר וועט אין א יאהר 8—10 ארום צוקומען צו

דער פראפעסארסקע קאפערדע, פערלאזען די עלטערנים הויז,

ווארום אזוי לאנג וועלען זיי נישט לאזען „זיצען“ דינגען א

„אויסנינקין“ דער'ל מיט ווייסינקע פארהאנקעלאך, א קליין

טישעלע מיט צוויי שטוהלען איינער פאר אייך דער צווייטער

פאר מיר. ווען איהר ווערט פריי פון אייערע שטונדען דאס

הייסט, פון נעמען אן אוראק און געבען אוראקען — קומט איהר

צו מיר, נעמען מיר זיך פאר די הענד, קוקען זיך אריין אין די

אויגען. דערצעהל איך עפעס — הערט איהר, דערט איהר — הער

אייך; לעזען מיר ביידע איין זאך, קעמפפן גלייך — מען הערט,

מען רעדט, מען קעמפפט און שווייגט ביז... טאג... נעמט איהר

זיך פאר אייערע שטונדען און איך... וואס דארף איך טהאן?

אויך שטונדען אדער... ס'איז גלייכער צו ווערען א מאדיסטקע?

„פיקאנטער“ פון א מאדיסטקע ארויפארבייטען זיך אויף א

פראפעסארשע... אזוי מיין סאלאמאן מודרי?

סאלאמאן: — וואס פאר טאן און בעלייכטונג... יע... בעלייכטונג

האט פיעל וואס צו זאגען...

ליבע: — יע... דער פאקט אבער בלייבט דער זעלבער... מיין עלטער

באבע עליה השלום, פלעגט זאגען דאס בוריקעס מיט ברויט איז

א גוטע אכילה. ווען א קינד פלעגט ביי איהר בעטען עסען פלעגט

זי זאגען: „נעהם בוריקעס מיט ברויט און עס“ איז אבער דאס

קינד געווען „נישט אין גאנצען“ פלעגט זי זאגען „נעהם בוריק-

ל אד מיט ברויט, מיין קינד, און עס“... איהר לאכט, א? ...

סאלאמאן: — דאס איז א משל!

ליבע: — יע, (מיט א טאן פון א מגיד) דער נמשל איז, דאס אין דער

באבעס נאן איז טאקע געלעגען א טעם, אבער די בוריקעס זיינען

נישט געווארען אויס בוריקעס...

ראיסא (א ניעדעריגע בלאנדינקע, אין א העל בלויע קליידל לויפט צו

זוי מיט עפיל): — נאט אייך, נאט אייך, זיצען זיך ווי אדם מיט

חור'ן אין קינדען...

ליבע: — און געניסען נישט פון עז הדעת...

ראיסא: — ביז... איך ווייז זיך...

סאלאמאן: — און... ווערט וואו צוויי, א דריטע....

ליבע: — ראיסא, איהר זייט ביי אונז געווען? איז ווער געקומען?

ראיסא: — נישט איבערצוציילען! סערגיי פערטאוויטש, סאשא,

פעטערס, מוהמעס, קינדער, די מוהמעס ריידען און בעריידען, די

פעטערס גיבען קאנסטיטוציעס, די קינדער שפיעלען אין רעווא-

לוציע סערגיי פערטאוויטש האט זיך צונויפגעשטעפלט מיט

גרונען פאר דער בונדאווסקע „טשעארע“ און סאשא האט זיך

פערקליבען צו אייך אין צימער, קריכט אויף די ווענט, זוכט

אויפ'ן לאנדקארטע טעריטאריעס, דאס מוז זיין (צו סאלאמאן)

דורך אייער רעקאמענדאציע... (צו ליבען) איהר ווייסט? מען

וויל מיך מאכען פאר איין אמת'ע אידישע טאכטער...

סאלאמאן: — עס וואלט נישט שאדען איהר וואלט בעסער פער-
שטעהן וואס ס'הייסט א אמת'ע אירישע טאכטער...
ראיסא: — א אירישע טאכטער הייסט נישט, א אירישע טאכטער
הייסט מען; זי דארף פאלגען וואס טאטע-מאמע און גוטע פרומע
לייט הייסען איהר צו גוטען טהאן, זיין... א פערברענטע פועל-
ציון'צע....

סאלאמאן: — בעסער ווי א נישט דערבאקטע רעוואלוציאנערקע...
(צו ליבען) איז דאס אויך דורך... רעקאמענדאציע?
ליבע: — דאס דארף זיך נישט און ס'טוט זיך נישט דורך רעקאמענ-
דאציע.

סאלאמאן: — רופט עס אגיטאציע, פראפאגאנדע, איינפלוס...
ליבע: — קומען פון דעם אייך אייערע איבערצייגונגען?
סאלאמאן: — מיינע פון די אומשטענדען, פון די ביטערע ער-
פאהרונג ביים יאגען זיך דרייען די גרויסע היסטארישע ראד פון
פראגרעס....

ליבע: — און דאס האט אייך געפיהרט צו לאזען די ראד און אוועק
מאכען פאר זיך רעדליך... (פאווע) פאר מאנכע איז צו לאנגוויי-
ליג דאס נאנט פון'ם ראד, אנדערע קלעקען גוים פאר די רעדלאך...
ווען א גרויסע שיה טרינקט זיך, לאזען זיך דאן רעטען א שיה
פעל?... מען טשעפעט צו דאס שיפעל צום שיה...
סאלאמאן: — עס טשעפעט זיך נישט, די שיפעל ווערט געשליידערט
אין אלע זייטען, קען נישט ווי דאס גרויסע שיה אויסהאלטען א
שטורם, האלט ביים אונטערנעהן...

ליבע: — איהר האט געזאגט דאס ס'האלט ביים אויפלעבען...
סאלאמאן: — יע, ווען אונזערע וואלען נישט אוועק צו די גרויסע
שיפען, ביסליך-ווייז ערוואכען אונזערע שווימער, זעהן איין דאס
מען קען דערטרונקען ווערען דרייענדיג זיך איבער א קעסיל-גרויב.
ביי אנדערע בעוועגט זיך עפעס, זיי ווייסען נאך אליין נישט וואס,
עפעס — וואס טרייבט זיי קריכען אויף די ווענט זוכען טיערי-
טאריעס און רעקאמענדאציעס... מען איז פערבלענדעט פון גרויסען
קאמפא! עס קען זיך אויסלאזען ווי מיט יענע שטערטיל איי-
וואהנער וועלכע האבען געוואלט אפשטופען די בערג אום גראמער

מאכען זיך, — איינגעשפארט מיט אלע כוחות, פון היטץ ארום-
טערגעווארפען פון זיך די זאכען און — אז זיי האבען זיך דער-
נאך אפגעקעהרט אויף צוריק, די זאכען נישט געזעהן — האבען
זיי מיט ענטציקונג אויסגעשריהען: „אוהא ווי ווייט מיר האבען
פערשטופט די בערג, אזוי ווייט אז ס'זעהען זיך שוין די זאכען
נישט!“

ראיסא: — און די זאכען... האט מען פשוט... צוגע-
גנבה'ט?

סאלאמאן: — יע, פרעגט בעסער צו האט ביי אלע בערג שטופער
געפעלט די זעלבע צאהל זאכען.

ליבע: — ווער קען עס אין טומעל וויסען וויפיעל וואס ביי וועמען
עס פעהלט...

סאלאמאן: — נישט צו דאס ס'איז א גרויסער צער אויפ'ן גנב, דעם
געבאכדיגען פראדוקט פון די עקאנאמישע אומשטענדען. מען דארף
בעסער לערנען אין וועלכען זייט דער חיה צו גלעטען דעם
שערסט, אויפקלערען, זאגאר ליבען!...

ליבע: — עס קומט אפט אויס איבערצוטראגען די ליבע פון מען
שען אויף חיות....

סאלאמאן: — און אויסשטרעקען די ארמס פאר א גאנצע חן'ורדיגע
סמעס חוליאנסקע... און ווען זיי וועלען זיך בשעת'ן ווארימען
אומארמען צובונטעווען אונטער אייער אירישען נאז, האקען,
ברענען, מארדען, שענדען דאן... ריידען זיי פון גלייכהייט, ברי-
דערליכקייט, גערעכטיגקייט, פון גאט פון ליבע!...

ליבע: — מען דארף זיי עפענען די אויגען אויף די אין וועמען
הענד זיי זיינען צו געווער געגען אונשולדיגע.

סאלאמאן: — איהר זיי, די אויגען, און זיי אייך, די מוחות...
ליבע: — עס איז אבער אונמעגליך, אוממעגליך צו געהן גענען
שטראם!

סאלאמאן: — ווילען דארף מען האבען, גלויבען, נאציאנאלען
שטאלץ!... פארוואס דער בריינגען צו די שטארקע פרייהייט און
צו די יאזאכע טויט?!

ליבע: — יע, ווען די וועלען שלעפען אהער — די אהין וועט ארויס-

קומען ווי אין קרילאוו'ס באסניע (פאבעל) מיט'ן לעבעד שטער
קא אי ראק"...

ר א י ס א : — אבער מיר וועלען זיין די לעבעד'ן... (צו סאלאמאן) איהר
זייט דער ראק, איהר ציהט זיך צוריק אין'ם הייליג לאנד...

ס א ל א מ א : — טו קומט טאקע מיט אונז איידער איהר דערגרייכט
די וואלקענס... (קוקט זיך ארום אויפ'ן זיגער, טוט זיך א כאפ) פער-
שפעטיגט אן אוראק. (זעגענט זיך, געהט לינקס).

ר א י ס א (צו ליבען) : — א, כ'האב איהם נאך פערגעסען זאגען וועגען
אונזער שכן'ס אינגעל, ער קען ביי זיי האבען א גוטען אוראק.

ל י ב ע : — דעריאגט איהם און זאגט. (ראיסט אפ).

פון צווישען די ביימער, רעכטס, ווייזט זיך סאשא אין א שווארצע
סאטינקענע העמדיל מיט א שווארצען זיידענעם שטור ארום טאליע מיט
קומאשען, אראפגעהאנגען ניעדעריג ביי'ם זייט, טראגט אויפ'ן האנד
דעם פידושאק, איז זעהר סימפאטיש, מיט זעהר שעהנע ברוינע האר,
פערטראכטע אויגען...

ס א ש א : — זדראווסטוואיטע ליובאוו אראנאוונא! (דריקט שטארק
איהר האנד מיט א שלעפ צו זיך, טהוט א ווארף דעם פידושאק, ציהט
זיך אויס אויפ'ן גראז, דרייט די קאפ אין אלע זייטען) — וואס
איז דאס עפעס כאלאמאן אזוי אוועקגעלאפען?

ל י ב ע : — אוועקגעלאנגען...

ס א ש א : — וואס מאכט'ס אויס, איך וואלט איהם וועלען זעהען...

ל י ב ע : — ער איז נאך ניט ווייט, איהר קענט איהם דעריאגען.

ס א ש א : — איך האב מיך פיינט צו יאגען....

ל י ב ע : — און דאס איז גוט... ווייל עס וואלט אויסקומען דאס די
וואס לויפען זא ווי זא, אנטלויפען עס פון אייך (א לאנגע פאוזע
ליבע קוקט ווייט פאר זיך, סאשא בייסט גערוען גרעזעליך) —

ס א ש א : — ליובאוו אראנאוונא, ניין, ליובא, ערלויבט מיר אזוי צו
רופען אייך — וואס זאל טאן אן ארבייטער, ווען ער פערליעבט
זיך אין א בורשוא'ס א טאכטער? ...

ל י ב ע : — אויב ער בעלאנגט צו א דיסציפלינירטע פארטאי, וואלט
דאס בעסטע געווען עס אנצופרעגען אין זייער צענטראל-קאמיי-
טעט... (שמויכעלט).

ס א ש א : — איהר פערשלעפט די רייד אן א זייט.. (שטילער) — וואס
זאל דאס בעדייטען, ווען מען בעגעגענט א מענשען און ס'הייבט
שטארק אן קלאפען אין הארצען? אין די אויגען ווערט פינסטער,
די פיס בייגען, זיך די קאפ דרייט זיך... ווען איך האב אייך בע-
געגענט מיט יענעם זאטען, צופרידענעם קאוואליער איז מיר אזוי
געווארען... נאך ערגער ווי ווען איך בעגעגען פלוצלונג אייך אליין...
ווען איהר, זייט שוין אוועק ווייטער, האב איך מיר געלאזט געהן
צו אייך, אונטערן פענסטער, ווארטען. ווארטען! אויף וואס?
ארום איז געווען שטיל... א הונד האט זיך פערנאנגען מיט א מאר-
נעם סארט וואיזען. מען זאגט דאס אין דער הויז, לעבען וועלכער
א הונד פערנעהט זיך אזוי, מוז אימיצער שטארבען. איך גלויב
ניט אין די זאכען, נאך מאדנע, איך האב דאס אזוי ניט געקענט
הערען... בין אוועק ווייט, זיך אומגעדריעהט אין די גאסען און א
ציעל... פאליציי האט מיך אפגעשטעלט און, פריי געלאזען, צו
וואס, צו וואס דארף א מענש אן א ציעל פרייהייט? ... (פאוזע, ער
גראבט איין די געזוכט אין די הענט.)

ל י ב ע : — סאשא....

ס א ש א : — ווען איהר רופט מיך אזוי וויילט זיך מיר אזוי וויינען...

ל י ב ע : — איך וואלט מיר קיינמאל ניט שיינקען ווען איך וואלט
אייך מאכען גלויבען אין א זאך וועלכע איז אוממעגליך צו פער-
וויקליכען... בין אייך צונעמען גלויבען, הייסט צונעמען אלעס,
איהר לייגט אריין אין איין געפיהל די קאפ, די הארץ דעם גאנצען
„אייך“... איהר וואלט ליידען און, איך וואלט ניט וועלען איהר
זאלט ליידען.

ס א ש א : — אויס מיטלייד? — נאך ניט דאס, ניין, איך בעט ניט,
איך וויל ניט!

ל י ב ע : — ווי איהר ווילט... איך קען מיינע לעצטע ווערטער, אויב
איהר פערשטעהט זיי שלעכט, צוריקציהען...

ס א ש א : — אבי איך זאל זיך אפטשעפען פון אייך...

ל י ב ע : — האט איהר זיך דען צוגעטשעפעט? ווער זאגט עס? פאר-
קעהרט, איהר זייט איינער פון מיינע אנהעפליכסטע, נומיר זא-
נען, קאוואליערען, און גראד דאס געפעלט מיר אין אייך... איהר

האָט אזא רעכט צו ריידען ווי אנדערע, נאָר דאָרף דען דער שטאַלץ זיך פיהלען אזוי בעליידיגט ווען געוויסע געפיהלען געפינען ניט קיין געווינשטען אָפּקלאַנג אין א צווייטענס האַרץ?

ס א ש א : — איהר הייבט מיך ניט אָן צו פערענטפערען?.. וואָס נאָך וועט איהר זאָגען?

ל י ב ע : — וואָס נאָך?.. (זי פערטרעכט זיך אביסעל) — א זאך וואָס איך האָב נאָך ביז יעצט ניט געזאָגט... איך האָב געליעבט א מענ-שען... בין גרייט געווען פאר איהם זיך צו אָפּפערען, און ער, סאשא, האָט עס געוויסט און, זיך אָפּגעקעהרט פון מיר. וואָס האָב איך געזאָלט טהאָן?

ס א ש א : — זיך אָפּגעקעהרט... פון אייך? — ווער איז דאָס געווען?

ל י ב ע : — וואָס מאַכט עס אויס, איך פרעג נור, וואָס האָב איך בעראַרפּט טהאָן?

ס א ש א : — ער האָט אייך געוויסט ניט פערשטאַנען... איהר האָט איהם געראַרפּט פערגעסען... איהר שמייכלט... אייך אַרט עס ניט. אָה, איך פערשטעה, איהר האָט עס נאָר וואָס אויסגעטראַכט צוליעב מיר, פאר מיר, קונציג! קונציג, ליובאַוו אַראַנאָווא! איהר זייט א גוטע אקטריסע... איך געה אוועק און, דוקא אין צייט... אָן קומט אן אנדערער... ליובאַוו, אייער נאָמען איז ווי אָנגעמאָס-טען פאר אייך. שפיעלט זיך מיט די הערצער פון ערינסטע אַר-בייטער, אינטעליגענטין, לומפּען פראָליעטאַריער...

— פון רעכטס קומט סערגיי פערטראָוויטש, א בלאַנדין, הויך, בייגזאם, אָנגעהאָן נאָך דער מאַדע, די קאָפּ פערוואַרפּען אביסעל אָן א זייט. —

ה. פ. — אייביג וועגען דאָס זעלבע: אַרבייטער, אינטעליגענטען לומפּען פראָליעטאַריער, עך, אלעקסאַנדער מאַקעדאנסקי איז גע-ווען א גרויסער מענש, אויף אזעלכע זאכען אָבער, האָט ער די ציינער ניט געבראַכען!...

ס א ש א : — און איהר קענט צוברעכען... (ווייל אוועקגעהן).

ס. פ. — עי, איהר יאָסיה פּרעקראסני, איהר האָט פערגעסען — אייער מלבוש! (נאָכקוקענדיג סאשא'ן ווען ער געהט דעם פידושאַק און געהט לינקס) — מאַדנע סוביעקטען זיינען זיי, די אַרבייטער, קיין טאַקטיק, און וואָס ווייטער ענטוויקעלט זיך אין זיי מיט א

טייפילשער שנעלקייט די זעלבסט-אנערקענונג וועלכע דערנעהט שוין ביז צום קריינק זיין!

ל י ב ע : — דאָס איז ווייל וואָס ווייטער דערקענען זיי מעהר „סונ יעקטען“ פון אייער סאַרט...

ס. פ. — איהר שניידט זיך, דוכט זיך, אויף זייער שניט...

ל י ב ע : — דאָס איז, ווייל איך דערקען זיי מעהר...

ס. פ. — גמ... וואָס געפינט איהר אין זיי, מעג איך פרעגען?

ל י ב ע : — ערינסטקייט.

ס. פ. — א שעהנער וואָרט (אַרומקוקענדיג זיך) — ליובאַוו אַראַנאָווא, קומט ווייטער, דאָרט איז בעסער.

ל י ב ע : — ס'איז דאָ אויך גוט...

ס. פ. — ליובאַוו אַראַנאָווא, פאַרוואָס זייט איהר אזא.. שלעכטע?

ל י ב ע : — לאָזט צוריה. סערגיי פערטראָוויטש, איך בין ניט אויפגע-לייגט צו שטויכען וואסער.

ב. פ. — שטויסען וואסער?.. קען מען פון מיינע רייד נאָ-נישט ניט אַרויסטראָגען?

ל י ב ע : — יע... מען קען

ס. פ. — מעג איך פרעגען — וואָס?

ל י ב ע : — קאָפּ שמערצען.

ס. פ. — ווי איך זעה האָב איך אייך היינט געטראָפּען מיט פאַר-טיגע קאָפּשמערצען...

ל י ב ע : — יע, געטראָפּען...

ס. פ. — ליובאַוו אַראַנאָווא, וואָס איז מיט אייך? (ער פאלט אויף

די קני באַפּט קושען איהר האַנד, זי שטעהט שנעל אויף פון גראַז, ער

קוקט פערלאָרען; פון ווייטען, רעכטס, ווייזט זיך גרונע, זי זינגט:)

גרונע: — „שטעהט אויף איהר אונטערדריקטע נאָטשיעס.

אי, מאַכט צו דער הערשאַפּט אָן עק, אָן עק!“

(ליבע געהט איהר אַנקעגען, ריידען עפעס שטיל, פון לינקס קומט ראיסא, צו ליבען) —

ר א י ס א : — הערט, וואָס איז דאָס מיט סאַשען, ער ליעגט דאָרט

די קאָפּ איינגענורעט אין דער ערד, וואָס איך האָב איהם ניט

געשלעפּט — האָט ער זיך ניט געוואָלט אָפּקעהרען.

ליבע: — ראיסא... טהוט א געפעליגקייט, נעהמט זיי צו פון דאנען, איך וויל דא בלייבען אליין... ביי אונז איז היינט א פאמיליען ראטה, די גאנצע משפחה וויל פון מיר נחת האבען... היינט מוז ענטשיידעט ווערען „ווער — וועמען“... מען קען נאך קומען אהער און... ביי אונז קען פארקומען... א הייסע דעבאטע... איהר פערשטעהט?

ראיסא: — איך פערשטעה... איז... ווי אזוי צונעמען זיי פון דאנען? ליבע: — בעט זיי אוועקגעהן ווייטער... איהר וועט שוין זעהן ווי... ראיסא: — אויב זיי וועלען דוקא וועלען געהן אהער, וועל איך זאגן גען דאס איהר ווילט עס ניט...

ליבע: — אויך רעכט. ראיסא געהט צו ס. פ. מיט איהם לינקס. — רעכטס קומען אן אהרון, חוה און ר' זלמן. —

אהרון: — וואס ווייס ווער וואס פאר א בלאפאט מען האט מיט א סאך! דאס קאסט אפ א שלל מיט געלד. וועמען וועט עס בלייבן בען? אלץ פאר קינדער, קריגסט פון זיי דערפאר א פאדאקע! חוה: — גרונע, געה אין שטוב אריין!

גרונע: — איך געה, איך דארף אבער אוועקגעהן (געהט אוועק רעכטס) אהרון: — נ, נ, זיינען מיר געבענטשט מיט א דינסט... דאס מאכט דעם „יתום“ טויזענד מאל א טאג די מיתה, אויף „שביראניעם“ געהט דאס, ס'א קלאג צו פרעה'ן אז מ'קומט איז א סטארעסטע שא. אט איז אונזער דאטשניצע... דעפוטאציעס דארפען צו איהר קומען, ווי צו גראף וויטטע, וואס קלערט זי זיך וואלט איך גערין וויסען!

חוה: — ער הייבט גלייך אן פון לינקען זייט... אז ס'העלפט ניט מיט גוטען, געהט מען מיט ביזנעס...

אהרון: — צו וואס מיר די פאליטיקע? (צום שדכן) הערט איהר? ווען איך בין אלט געווען א יאהר 35 האט מיר מיין מאמע געגעבען א פאטש....

ר' זלמן: — וואס אז שיד, א מאליגע יאהרען...

חוה: — א גוטען העלפט א ווארט, א שלעכטען, קיין קלעפ אויך ניט... אהרון: — מען מוז ארויסטרייבען דעם דור פון קאפ (צו ליבען) איך זאג דיר אן מיט הארבע ווערטער, געה מיט גוטען (העכער) קום אין שטוב אריין!

חוה: — ליבע, מאך ניט קיין לייטישע געלעכטער, מעגסט צוהערען אמאל וואס עלטערע זאגען, קיין מאנאשקו וועסטו דאך ניט ווער רען (צום שדכן) איך האב גאר ניט געוואגט מיינע עלטערען צו זאגען א דעה, וואס געהייסען, דאס געפאלגט, שא, שטיל ווי א קאמשינקע.

ליבע: — ביזטו גליקליך...

חוה: — געוויס גליקליך... ווער וואלט דאס מיך איצט נעמען אזא אלטע אן ציינער? (שדכן היסט און לאכט.)

אהרון: — ניט געפעלען איהר וואס די מאמע האט דעם טאטען גענומען! —

ר' זלמן: — עט, וואס איהר רעדט, אן עברה די צייט ב'לעבען, אט לאזט בעסער מיך ריידען.

(אהרון און חוה געהען אפ, שפארען אונטער די ביימער, ריידען.)

ר' זלמן: — מעג איך אייך פרייליך עפעס פרעגען? וואס ענטפערען דעם הערר גאלאשין?

ליבע: — איהר ווייסט שוין וואס.

ר' זלמן: — ע, ער ווייס דאך אז מען האלט מיט אייך יע ביי א שדוך? ער לאזט דאך מיך ניט רוהען (שטילער) הערט א בעסערע מעשה ער שטימט איין אויף א העלפט צו נעמען וועקסלען, „דער מענש, זאגט ער — איז מיר געפעלען, האטשיי זי איז פער-מישט אין די היינטיגע אומגליקען, פארטייען, און אז זיא וויל וועקסלען — זאל זיין וועקסלען... מען רעדט דאך איהם מיט וויפיעל מאל אזוי פיעל און ער וויל קיינעם ניט אנקוקען, גלייך — זאגט ער — פיר איך זיא אוועק אין ראססיעע און זי וועט ביי מיר לעבען ווי א פייגעלע אין א נעסט (שטילער) איהר ווייסט א סוד? אייער פאטער האלט מיט די געשעפטען גאר שמאל, ווען מען לאזט אפ דעם שדוך — קען ער באנקראטירען... איהר פער-שטעהט?

ליבע: — וויפיעל קען דער שדוך אריינבריינגען מיין פאטער?

ר' זלמן: — וואס הייסט? אסור אויב איך פערשטעה וואס איהר מיינט?

ליבע: — איך זעה דאס... וויפיעל קען איך יעצט אפקאסטען מיינע עלטערען?

ר' זלמן: — ס'א שאלה דאס איז אביכעל! זאל איך דאס פארדינען אלע יאהר.

ליבע: — איז זאלען זיי מיט'ן נדן פערבעסערען די געשעפטען...

ר' זלמן: — איהר רעדט דאך ווי א קינד... פריהער — שפעטער — עם וועט דאך מוזען קאסטען!

ליבע: — הערט, איך בעט אייך ווייטער, מיינט אויס אונזער הויז. ר' זלמן: — ס'טייטש, ס'טייטש, אזוי פיעל געגאנגען, געפאָהרען, צום סוף...

ליבע: — וויפיעל דאס אייך געקאסט?

ר' זלמן: — עט, ווער וועט מיר אויסצאָהלען?

(ליבע נעהנט שנעל צוריק פון טויסטעריל אן אסיגנאציע, גיט עס אים, ער נעמט עס זעהר אונגערען, עס קומען צו נאהענטער אהרן און חוה).

איהרן: — נא, אָפּגערעדט? געפועל'ט?

חוה: — פרעמדע קענען ביי היינטיגע צייטען מעהר פועל'ן וויא אייגענע...

ר' זלמן: — כ'וויי, נא, פריהער, שפעטער... גארנישט (הוסט) מיר איז שוין לאנג צייט אהיים...

איהרן: — וואָס האָט זי אייך געענטפערט?

חוה: — קענט דאך-ביי איהר פרעגען (צו ליבען) וואָס פאר אן ענטפער?

ליבע: — דאָס... מען האָלט ניט ביי א שדוך...

חוה: — וואָס הייסט? א מענש ווארט דאך!... וואָס גיסטו מיר אז איך הייס איהם אהער קומען און ענטפער איהם, און רייך מיט איהם!

ליבע: — איך האָב מיט איהם ניט וואָס צו ריידען.

איהרן: — מיט סאשקען, מיט'ן לעהרער'ל אן שיד, מיט ראיסא'ן — און „סערגיי פעטראָוויטש" אנדערס ליענט עס ניט א רוח אין זיין טאטענס טאטען אריין — מיט זיי קען זי ריידען אן א סוף, אן אן אויפהער און מיט איהם האָט זי ניט וואָס צו ריידען!

ר' זלמן: — נא, האָט מיר א גוטען (וויל אונקעגעהן).

חוה: — געהט אריין, זייט מוחל, אין הויז, מיר וועלען גלייך אונטערקומען (שדכן אָפּ).

איהרן: — וואָס איז דאָס פאר אן ענטפער, זאָג מיר!

ליבע: — צו וואָס אזא טומעל, מען זאל זיך צוגויפלויפען?

חוה: — צו וואָס איז טאקע דער שרייען?

איהרן: — אז זיא האָט מורא פאר א טומעל — טו זאל זי צו דעם ניט בריינגען, איך וועל איהר ווייזען ווער עלטער איז... (צו ליבען)

זאָג מיר נאָר, וועסט פאָלגען וואָס מען הייסט דיר?

ליבע: — וואָס?

איהרן: — ניט פערשוואַרצען מיר די אויגען.

ליבע: — מיט וואָס?

איהרן: — וואָס, וואָס, וואָס מיט וואָס, וואָס מיט דאָס, אָט מיט וואָס! זי פרעגט נאָר, מיט דיין באַסע קאמאנדע, סאָבראניעס, מיט'ן זוכען מקום מנוחה'ס פאר דיין „מענשהייט" מיין וועלט פארזאָרגערקע! (צו חוה'ן) ליינגער בעגעגענט מיר דער פריסטאוו און זאָגט מיר א סוד אז מיין טאָכטער איז א צו גרויסע „פאני-בראטיע" מיט די היינטיגע, די „בונטאָוושטיקעס", „זעה בע-סער, זאָגט ער, היט זי דו איידער מיר זאלען זי דארפען היטען, ס'געהערט אביסעל? ווארט, זי וועט פערפינסטערט ווערען אין אסטראג! (צו ליבען) שוין געה אין שטוב אריין, צום לעצטען מאָל זאָג איך...

ליבע: — איהר טאָרט מיך ניט צווינגען, איך וויל זיין פריי.

איהרן: — און זיצען אויף מיין קארק? פריי!

ליבע: — איך וועל אַרבייטען, ווי אנדערע. —

איהרן: — זאָג נאָר, מיר וועלען דאָ א סך טענה'ן?

גרונע (פון ווייטען): — די געסט ווילען זיך צונעהן, מען רופט אייך! — (אָפּ).

חוה: — נא, וועט שוין געהמען א סוף?

איהרן: — עס וועט געמען... אהער אָדער אהין (צו ליבען) קלייב זיך אויס איינס פון דאָס ביידע, אָדער טוה וואָס מען הייסט,

אָדער דיין זוואניע, דיין דוך זאל מיר דאָ ניט זיין!

חוה: — ליבע, בערעכען נאָר צו וואָס וועט דאָס בריינגען?

איהרן: — ניטאָ קיין בעטען זיך, אן לאַסקעס, אזוי אָדער אזוי (צו ליבען) ווילסט פריי זיין? טוה געה, געה דיין זוואניע זאל מיר

דאָ נישט זיין! (ווען זי מאכט אַ בעוועגונג ווי צו געהן.) געהסט טאָ?
קע? כאַפּען פרייהייט מיט דיין באַסע קאמאנדע? טו נאָרשוע
דיר אויפ'ן וועג!

(ער גיט איהר אַ פאַטש, חוה שלעפט איהם ערשראָקען פאַר'ן האַנד,
ווי אַ מיעדער פערלאָזט ער די סצענע, נאָך איהם חוה.)

ליבע בלויבט שטעהן גלייך, אַטהעמט שווער, איהרע ליפּען ווערען
פערקרימט אין אַ קרינקען שמויכעל. די האַנד נאָר וועלכע כאַפּט אַן
קראַמפּהאַפּט די ווענטעל פון באַנק — צימערט

(פאַרהאַנג פאַלט לאַנגזאַם.)

דריטער אַקט

ליבעס קוואַרטיר. לינקס אַ בעמיל, דערבוי אַ שירמע, אַ מישעל,
אויף איהם אַ לויכטער, ליכט א. ד. ג. אַ שיסעל מיט אַ קרוג, דערבוי
אַ וויסער האַנדמוך; רעכטס היינגען פאַליצעס מיט ביכער, אויניגע
שטולען; אין מיטען אַ מיהר, פיהרט צו אַ פינסטערען קאַרדוואַר,
בוים פענסטער — אַ גרויסער טיש מיט ביכער, פאַפירען, אַ גלאַז, אַ
ניעדעריגער לאַמפּה מיט אַ גרינעם קאַלפּאַק.

ליבע זיצט בוים טיש און שרייבט, די האַר פערלויגט אין אַ שווערע
ניעדעריגע „פריטשאַטקע“, אין אַ שוואַרצע קלייד און „קאסאוואַרטקע“.
ראַיסאַ אוינגעהילט אין אַ גרויסע מוך, לעזט אַ בוך, אין צימער איז
שטאַרק דונקעל.

ראַיסאַ: — אי, עי, וואָס זיי זיינען די ערגערע העלפט! — פאַר
וואָס שווייגט מען דאָס?

ליבע (שרויבענדיג): — אַנו, ערמונטערט אונזער בעסערע העלפט צו
אַ רעוואָלוציאָן...

ראַיסאַ: — און וואָס מיינט איהר? ווען אַלע זאָלען שרייען...
אפילו איינצעלנע, וואָלטען איהר אַ סך געקענט אויפטהאָן.

ליבע: — איינצעלנע... טשוכען זיך... אנאליזירען, רעאליזירען, פיהר
רען שוין ארויס גאַנצע קופּעס מיסט אויף דער ביהנע, דערווייל
בעפוצט מיט פאַעזיע, בעלויכטען מיט שעאַנע פייערליך, אונז-
טערגעשטויסען מיט גאָט. —

ראַיסאַ: — יע, ס'איז געוואָרען אַ מאַדע, שטודירען די פראַגע,
מיר פערמאָגען אַ סך ערנסטע סטודענטען. (לאַכט פאַרקאָסמיש.)

ליבע שטעלט זיך, הויבט אויף העכער די סטאַרע — די פענסטער איז
סערפראָרען — זעצט זיך צוריק, טראַכט, כוקעט זיך אין די פויסטען,
נעמט די פען און שרייבט ווייטער.

ראיס א: — נעכטען האט מען ביי גרינגאר'ן גערעדט איבער די זא-
כען, זיי רופען דאס „פרייע ליבע“... אי, סאשא קוקט אויס אזוי
שלעכט... ער וועט פון זינען אראפ...

ליבע: — ראיסא... איך האב אייך געבעטען...

ראיס א: — שווייגען? איהר בעט שווייגען, זיי — ריידען, ווייס
איך ניט וועמען נאכצוגעבען. איך קען ניט זיין גלייכנילטיג ווען
מען ריהרט אן אייער פערזאן, בודטאכט איהר שפיעלט זיך מיט
הערצער....

ליבע: — ניין, ניין איך בין מיט זיי קיינמאל ווייס ניט אוועק,
(נעהט אום געוועזן איבערן ציטער) אפשר... האט דאס זיי צוגע-
צויגען? ... איך האב געליעבט נאך איינצעלנע שטריכען פון
זייערע באראקטערע... ווער ווייס? ווען איינער פון זיי וואלט
בעזיצען די בעסערע אייגענשאפטען פון די אלע — צוזאמען-
גענומען וואלט פילייכט דער איינער געווען עהנליך צו יענעם
גאנצען מענשען וועלכער... וועלכער זאל זיין שטארק גענוג צו
פיהרען, ניט נאך געפיהרט. אדער פערפיהרט ווערען, פאר א
וועלכען עס זאל זיך וועלען, דאן, ווי איהר זאגט: ווען דאס הארץ
ביינקט, נאגט, וויינט — א ווארף טאן זיך, קניהען, שטארבען! ...
אזא האב איך ניט בעגעגענט... וועל קיינמאל ניט בעגעגענען...

ראיס א: — די פערשטעהען אייך ניט...

ליבע: — און איך אליין? — איך הויב זיך אויף אן ניט צו פער-
שטעהן, און צווייפעל אויב איך האב זיך ווען יא פערשטאנען...
מיר דאכט, איך זוך עפעס א גלייכער'ן וועג, און זוכענדיג, פער-
קריך איך אלץ ווייטער... אלץ ווייטער...

ראיס א: — ווי לעבעדיג עס איז געווען א מאל, און ווי טויט ס'איז
יעצט, עפעס זיינען אלע געווארען אנדערע, ווי מען וואלט זיי
פערבייטען... וואס וועט דאס זיין! הא?

ליבע: — גארנישט וועט זיין... עס איז טויט ארום; אין קאפ א
מיש-מאש, אין הארץ — א בית עולם, וואס ווייטער קומען צו
מעהר קברים, מעהר שטיינער; שווער ארומצוטראגען זיך מיט
טויטע... און די שטיינער פרעסען, דריקען דאס הארץ... (פאווע).

ראיס א: — עס ווערט פינסטער... איך וועל געהן נעמען גאנצע (נעמט
אליין פון א שקאטולקע קלוינגעל, גיחט שטיל ארויס).

גרינגארי (אומקוקענדיג זיך): — היינט אבענד צו דער בעשטימ-
טער צייט, וועט איהר בעקומען דעם רעוואלוער און וויסען די
מינוט ווען ער וועט ארויספאָהרען... האט איהר וואס אנצוואַ-
גען? וואס איבערצוגעבען? ניין... (זיט דרויס מיט'ן קאפ אויף
ניט) נעה איך אוועק. (אפ).

ליבע: — היינט... היינט! (דריקט שטארק צוזאמען איהרע הענד,
שטעלט זיי אן געגען זון, קומען אויס דורכזיכטיג, רויט, דערזעהט
ראיסא'ן וועלכע קומט אריין מיט די קערטאסין, שטיל) מיינע הענד...
ווי אין בלוט דורכגעווייקט.

ראיס א: — דאס קומט פון הימעל, ווען די זון פערנעהט...

ליבע: — ווען די זון פערנעהט... (נעהמט זיך אנטהאן).

ראיס א: — איהר נעהט שוין אוועקטראגען די פאפירען? און אי-
וועל דא א לאף טאן אהיים, מיינע קענען מיינען דאס מען האט
מיר שוין פערפאקט אין קאזעמאטקע. פאראיינס האבען זיי מיט
מיר צו טאן פארוואס איך האב מיר אנגעטשעפעט אן „אייער רע-
וואלוציע“ ס'שווער אויסצוקומען מיט עלטערען.

ליבע: — ניט גרינג איז אויך מיט קינדער (זי נעמט צוזאמען פאפיר-
רען אין א פארטאפל געהענדיג צוב טיהר) איהר וועט דא לאזען
דעם שליסעל אונטער'ן טיהר (אפ).

ראיס א (גיסט אריין קערטאסין אין לאכץ, וואשט די הענד, ציהט ארום
די בלוזקע, פערריכט די האר. דער ווינד לויפט די לאדון, פיוווט,
וויינט, זי זינגט שטיל:

„הוליעט, הוליעט בייזע ווינטען,

פריי בעהערשט די וועלט,

ברעכט די צווייגען, רייסט די בוימער

טהוט וואס אייך געפעלט

הוליעט הוליעט בייזע ווינטען

דאס איז אייער צייט

לאנג וועט דויערען דער ווינטער,

זומער איז נאך ווייט! ...“

(עס עפענט זיך שטיל די טיהר און ס'קומט אריין סערגין פערטאוויטש)

ראיסא: — סערניי פעטראוויטש?

ס. פ.: — ער אליין! גמ... ס'איז פינסטער, קאלט, און זי זינגט. —

ראיסא: — און איהר... זינקט...

ס. פ.: — אוועק אונזער טשינאוויק מיט'ן פארטאפעל? הערט נאך,

ראיסא, איך וויל מיט איך יעצט עפעס ריידען.

ראיסא: — מיט מיר? ערנסט?

ס. פ.: — זעהר ערנסט... איך בין ווייטער געווען ביי ליובאו'ס

עלטערען, זיי ווילען אזוי זי זאל קומען אהיים, אבער... מיט איהר

איז שלעכט... זיא וויל יט געהן אויף קאמפראמיסען... ווען איך

מיצער וואלט מיר העלפען!... ווען זיא וואלט זיך צוריקקערען

אהיים, צו איהרע עלטערען צו ליהר גלייכען, דאן...

ראיסא: — בראווא ס. פ.! איהר זייט אן אמת'ער קאריעריסט!

ס. פ.: — פארוואס זאלט איהר ניט זאגען, א מענטש וועלכער קען

ליעבענדיג ניט פערלירען זיין פעזשטאנד?

ראיסא: — זי וועט ניט געהן... אז זי בעשליסט עפעס...

ס. פ.: — קענען די אומשטענדען ענדערען? ... וואס פערדינט זי

פון איהרע אוראקען, פון'ם איבערשרייבענעם?

ראיסא: — ווען זי וואלט ניט פערטהיילען אזוי פיעל צו אנדערע.

ס. פ.: — ראיסא, איהר זייט דאך א גוטינקע, העלפט מיר (ציהט זי

צו זיך) איהר ווייסט, כ'האב מורא איך זאל מיר פון הארצוויי-

טאג אמאל אין איך ניט פערליעבען.

ראיסא: — אי, כ'דארף א געה טאן אהיים.

ס. פ.: — קומט, מיר וועלען אין וועג ריידען.

(זיי פערשליסען נאך זיך די טיהר, אויפ'ן סצענע ווערט פינסטערער,

דער ווינט וואיעט, מייסט... עס הערט זיך א דרויען מיט א שליסעל אין

טיהר, א ריב א שוועבעלע, עס קומען אריין ליבע און סאלאמאן. ער

צינדט אן די ליכט, זי טראגט עס צום לאמפ, וויל ארונטערנעמען דעם

קאלפאק, ער נעהמט ארונטער די פענסענע, ווישט זיי אויס, געהט אין

די זעלבע טישורקע און שליאפט וואס זומער.

סאלאמאן: — לאזט דעם לאמפ; ביי איך זיינען די פינגער אזוי

צופרארען (ער נעהמט אפ איהרע הענד פון לאמפ, ווארימט זיי אין

זיינע, דריקט זיי צום מויל... שטיל... ענטפערט שוין, שפארט ניט

קיין ווערטער...

ליבע: — אנדערע... זיינען... רייך אין ווערטער... שבועות; צו זיי

קוקט די לבנה... שיינט די זון... ווינקען די שטערן, זינגען די

פייגעל, צו גיסט זיך דער טייך...

סאלאמאן: — איז... א יא ווארט...

ליבע: — א זיך אליין אנגעבונדענער פראטעסטיל פאר יענע שווערע

צייט ווען דעם „פריהלינג" קומט פערבייטען דער קאלטער הערבסט.

סאלאמאן: — דעם פריהלינג וועט ניט פערבייטען קיין הערבסט...

ליבע: — וואס פאר א פריהלינג, ווען די טייכען זיינען רויט פון

מענשען בלוט!... ווען אט לאזט זיך, דאכט זיך, אראפ דער הי-

מעל צו דער ערד, שטערען פאלען און לעשען זיך אויס איינס

נאכ'ן אנדערען... מענשען — סקעליעטען שטרעקען אויס זייערע

ביינער-הענד, קוקען אהן אויגען... לאכען אהן ציינער... די ערד

עפענט פאראיינס איהר מויל, שלינגט איין מעהר און מעהר אפפער

אהן א צאל... (מיט שרעק) איהר געדריינקט... די מענשען יאטקע,

פלוצלינג, אומגעריכט...

סאלאמאן: — נאך ניט אומגעריכט... מיר האבען עס פאראויסגע-

זעהען, די זאגענאנטע „קאנטר רעוואלוציעס" (פאזוע) געדריינקט

איהר דאן אין וואלד, פאר'ן טומעל... אזא רוהיגקייט...

ליבע: — א רוהיגקייט... פאר א שטורם...

סאלאמאן: — אלעס ארום האט ווי געשריען: לעב, געניס, שטרעכ!

דעסטא שטארקער איז דער לעבען ווען ס'קומט נאָהענט צום

טויט....

ליבע: — ווען איך דערמאן זי דאויף די שווארצע מאה'ס, קאזאקען...

פרומע פראצעסיעס... דאס שיסען, דאס טאנצען איבער טויטע

קערפער, פערדערין, מארד, בלוט...

סאלאמאן: — מען קען דעם פערשטאנד פערלירען!

ליבע: — מען קען... אבער מען טאך ניט... פערשטאנד איז א געווער

פאר שוואכע... איהר געדריינקט די חוליקאנעס?

סאלאמאן: — איך געדריינקט... און ווי שרעקליך שעהן איהר האט

אויסגעזעהן מיט'ן געווער אין האנד! איהר ווייסט, אין איין מאך

מענט איז מיר דאן ארויפגעקומען א ווילדער געדאנק, צו פער-

שטעלען זיך פאר א חוליגאן, ארויסשלאגען דאס געווער פון אייער

רע הענד און לאזען זיך פון אייערע פינגער מיך ווערנען, אייערע ציינער זיך איינעסען אין מיר... בייסען....
 ליבע: — הערט... ווען איהר וואלט מיך דאן געפונען א בעליידיגטע א קראנקע... אדא.. נאך א לעבעדיגע.

סאלאמאן: — רעדט ניט!...

ליבע: — וואס וואלט איהר דאן געטהאן?

סאלאמאן: — מען קען פון זינען אראפ!

ליבע: — און אויב.. מען קען פון זינען ניט אראפ?...

סאלאמאן: — צו וואס וואלט דאן דער לעבען טויגען?

ליבע: — געוויס... געוויס... זאגט, וואס וואלט איהר דאן געטאן?

סאלאמאן: — איך.. איך וואלט איך... דאן געהאלפן שטארבען...

ליבע: — און אליין?...

(ער שווייגט, זי קוקט אים אן, קערט אפ דעם קאפ, לאכט שמיל, גע-
 צוואונגען, עס קומט אריין סאשא אין א דיקען קורצען פידושאק מיט א

קארקולינעם קאלנער און היטעל, בלויבט שטעהן מיט איין האנד א

הינטער זיך ביים טויר.

סאשא: — כ'האב אָנגעטראָפּען אויף א פערטיגען געלעכטער,

כ'וואלט וויסען וואס, וואלט איך העלפען...

ליבע: — א גוטע זאך העלפען אלע...

סאשא: — אייער געלעכטער זעהט מיר גראדע ניט אויס פון די

גוטע...

ליבע: — דאס פרעהט זיך די נשמה וואס זי בעזיצט א גוף... דאס

איז א נשמה געזאנג...

סאשא: — איך פערשטעה עס ניט.. (צו סאלאמאן) אפשר איהר?...

סאלאמאן: — ליבע פיהלט זיך היינט... ניט גוט...

ליבע: — א, איך פיהל זיך זעהר גוט (זי צינדט אן דעם לאמפ).

(עס לויפען אריין סערגיי פערטאוויטש און ראיסא).

ס. פ.: — מיין אכטונג, לויבאָוו אראפאָוונא! וואס הערט זיך?!

ווארום איז דאָ עפעס אזוי קאלט?

ליבע: — עס איז ווינטער, סערגיי פערטאוויטש!

ס. פ.: — ס'איז צרות ווי האַלץ און הייזען איז ניטאָ מיט וואס

(בעמערקט סאשא'ן) א איהר? וואס הערט זיך? מיר רעוואלטירען

נאך? גמ... דער רעוואלוציאָנערער נייסט ווייזט אויס האָט א
 קנאפע שליטה צום „ערווארטען רוסישען פאָלק“, ער קראצט זיך
 די פאטילניצע און קוקט חס'עוועאטע אויף גאט'ס וועלטעל... אבי
 מען האָט געגלויבט דאָס מיט איין זעטץ — צוברעכט מען די
 אלטע סיסטעם.

(עס קומט אריין גרונע אין א דיקען קורצען מאנטעלע, ארומגעדרויט

ארום קאפ א ווייסע ווארימע פאטשיוולקע אריבער די באראשקענע הי-

טעלע, האָט א פעקיל אונטער'ן ארם.

ס. פ.: — א, גרונע, שלום עליכם!

גרונע: — לאנג געזעהען זיך!.... (צו ליבען) די מאמע האָט דאָס

זעהר געבעטען צו נעמען, ווארימע זאכען, ס'איז קאלט, זאגט'צי.

מי קען זאך פארקיהלען.

ליבע (געהט צו צום מענסטער, שפארט צו דעם קאפ צום שויב). —

ס. פ.: — וואס הערט זיך עפעס, גרונע, א? וואס שרייבט איך עפעס

אייער געוועזענע פארשטייערקע פון אמעריקא?

גרונע: — וואס זאָל זי שרייבען? כ'האב היינט פון איהר אויך

א לעטער פאלושעט, נאך נישט, זי קוקט צאך דאָרטען צו, און

אז זי וועט אליידינג אויסגעפינען וועטצי זאך נעמען טאן.

ס. פ.: — וואס, למשל, כדומה, נאפרימער?

גרונע: — וואס? דעקלערין די פאָגראם, ליגאליזירען פראָפע-

סיאנעלע פאראיינען, קלייבען געלד פאר אונזער אָרגאניזאציע,

און... מאלע וואס!

ס. פ.: — כ'האב געהערט דאָס אין אייער פאך זיינען שעהנע

שיקסעס פאראן, טאקע?

גרונע: — געוויס פאראן'ען!

ס. פ.: — האָבען זיי „נעטרעבעוועט“ גלייך מיט איך „א קוליר-

טורנע אפטענאָמע“?

גרונע: — געוויס. ראז אז זיי האָבען פריזנאיעט אונזער פאָגראם!

ס. פ.: — וואָהלע גאָיקעס, אבי איך האָב געמיינט, אז זיי פריזנאען

נאך א קאסטרולינע אווטאָנאָמי...

גרונע: — וואס! ראז אז קענפין, איז גלייך מיט אלעמען....

ס. פ.: — ע, וויפיעל האָט איהר דאָ אזוי צו קענפען?!

גרונע: — צו קענפען? שוין גאָר א פולע. אנקענען שונא פון אינווייניג און אנטקענען ניעפריאטל פון אויסווייניג. פאר'ן אויסווייניגסטען דארפן מיר באַנבעם, פוליעמליאטען, ליווער-ווערען, עקספּראַפּריאטשעם, מיניסטראַציעס, ליגאליזירען פּראַ-פעסיאָנעלע פאראיינען, אַניטשירען דעם ראַבאָטשין קלאַס, מאַ-כען שטריקס, צומאכען די קראַמען, אָהאָ! און מיט'ן שונא פון אינוועניג — מאַכען דיסקוסיעס, אויפווירען אונזער פאָגראַם, געהן אויף סכאָטקעס אין וואַלד, זינגען ניליגאלינע ליעדער, איינרופען קרייזען, מאַכען פאכ'ן, פראווען אליין לוויות און ניט לאָזען דאָס פראווען גאָר אַזעלכע, וואָס זיינען ניט פון אונזערע אַניטשירטע מיטגלידער, צוציהען טעליענטען, פארשפרייטען ליטערטור'שע פאָקלאָמאַטציעס און... מאלע וואָס! — (זוכענדיג אין קעשענע) אי אַ קלאָג, כ'האַב געהאַט אַ בריוועל (צו ליבען) צו אייך, פון דער היים, האָב איך דאָס געמוזט פארגעסען ביי מיין בעקאנטען, כ'טו שוין אַ לאַף און בריינג, איין מינוט (לויט אַרױס).

ליבע (צו ס. פ.): — דאָס איז אייער ארבייט.

ס. פ.: — וואָס, ליובאַוו אראנאָווא?

ליבע: — „קאַמפּראַמיס'ן“.

ס. פ.: — איז דען די ארבייט אזוי פערברעכעריש דאָס מען זאָל ניט טאָרען מיט איהר אָנגעהן אָפען? (ליבע קערט זיך אָפּ צוריק צום פענסטער) יע, איך בין דעם מיינונג דאָס ס'איז פיעל בעסער די היים, ווי עקסטרעניטשאַיען, גאָר... אַז אַ מענש וויל ניט גע-ניסען פון לעבען... (צו סאלאמאן) אַז ניט — איז ניט, געהט פער-שטעהט!

סאלאמאן: — איינער שטרעבט צו לעבען, א צווייטער לעבט צו-ליעב שטרעבען....

ס. פ.: — ס'א שעהנער ווערטיל. וואָס פאַר אַ טעם פיהלט איהר אין'ם אייביגען שטרעבען (העכער) וואָס, אייגענטליך, ווילט איהר?

סאלאמאן: — ווער קען דאָס אויסרעכענען וואָס? מיר ווילען ווער-רען געבילדעטער, גרעסער, שטארקער, זיין אין שטאַנד צו פער-טהיירדיגען די אינטערעסען וועלכע זיינען פאַר אונז וויכטיג,

גאָהענט און טהייער, דיענען דער מענשהייט, אונזער פאָלק, קלאַס. מען מוז זיך דורכברעכען אַ וועג דורך פיעלע שטערונגען, עס פערשטעהט זיך, מען מוז בעזיצען אַ שטארקען ווילען, גוטע פעהיגקייטען.

ס. פ.: — ווער פון אייך מיינט עס ניט דאָס ער בעזיצט עס? — מיינט, און שלעפט זיך אַרום מיט דעם מיין איבער שטערט און שטערטלעך, וואַלגערט זיך, ליידט הונגער, קעלט, וואו איז דער טעם?!

סאלאמאן: — מאַכט בעסער... אַ סך. אַט געהען אוועק פון ריי-כע עלטערען און ווילען ניט „געניסען פון לעבען“, עפעס מוז דאָך דאָ יע זיין וואָס אזוי מענשען קאריעריסטען קענען ניט... פערשטעהן....

(ליבע ציהט זיך צוריק פון פענסטער און געהט אַרויס פון צימער, אלע קוקען זי גאָר. סאלאמאן קוקט פון דער זייט אין פענסטער, ס'הערשט אַ שטילער, שווערער שוויגען.)

ליבע (ארוינקומענדיג שטיל מיט אַן אונבעשטימטען שמויכלע): — בע-שלאָסען אַ גוטע זאך... געבען אַ זינדיגען רוה... דער בעל הבית שרעקט זיך פאַר אַ נאפאסט... איך בין איב גראדע געפעלען, גאָר די וואָס קומען צו מיר זיינען אים... ניט צום הארצען, עס וואָלט בעסער געווען... איהר זאָלט מיך פרייהער פערלאָזען... איך וועל מיט דער צייט געפינען אַן אנדער קוואַטיר, אביסעל ווייטער פון דאָנען....

ס. פ.: — ליובאַוו אראנאָווא, אין דער היים...

ליבע: — גאָכ'ן טויט...

גרונע (ארוינלויסענדיג האַסטיג) קאָם מיט צרות געפינען!

(ליבע נעמט ביי איהר פון האַנד אַ ברויע, לעזט עס, איהר געזוכט ווערט טרויעריגער, דריקט אויס פערדרוס.)

ס. פ.: — מעג מען פרענען וואָס מען שרייבט אייך? (ליבע גיט אים דעם ברויע, ער קוקט דורך און פרעגט:) איז ערלויבט צו לע-זען הויך? (זי מוט אַ מאַך מיט'ן קאָפּ, געהט אוועק הינטער די שיר-מעס, ער פאַנגט אַז לעזען:) לבתי היקרה מרת ליבע דבורה ת'י!

ראיסא: — זעהט, דבורה אייך? ווער, עס פעלט גאָר אַ

נאָמען נאָדיעשדא, וואָלט עס געווען „ווערא, נאָדיעשדא אי ליובאָוו!

ס. פ. : — געענדיגט? גוט, יעצט לאָזט לעזען ווייטער: „אפשר וואָלטו אויף דיין לאַסקע קומען חז' ביז מיר וועלען צוריקקור מען אהיים, אויב דו ווילסט נישט אין גאנצען, מיר פאָרען צו אונזער פראַדען, זי ליגעט אין קינפעט מיט אַ מיידל. אויף גרונען קען מען זיך נישט פערלאָזען, דאס איז אַ לאַ יצלה, נעכטען האָט זי זיך שוין איספראַוועט מיט'ן גוטען לאַמפּ ווי זי טהוט זיך אַ קער, פאַלט נאָך איהר, און פרוואו זאָגען איהר, סטראשעט זי מיט שטרייקס, פאַרהאַלט זי נישט לאַנג, אז זי געהט אוועק פער- נעסט זי צו קומען.“

ממני אביך המצפה הצלחתך, אהרן ב"ר מנחם ז"ל.
— „יע, די מאמע בעט מיט טרערין דו זאָלט קומען מיט אללעמען מען דערצעהלט איהר דאָס דו געהסט איין פון טאָג צו טאָג, קום אהיים, פון דעם איינרייסען אַ וועלט, וועט קיין גוט'ס נישט ארויסקומען, ווייטער וועסטו דאָך מסתמא טאָן ווי דו פער- שטעהסט — בערעכען זיך בעסער וואָס דו טהוסט. הנ"ל.“

ס. פ. : — נאָספאָדא, מיר זיינען דאָ אייגענע מענשען, מיר קענען ארויסזאָגען אונזערע מיינונגען וועגען דער זאך.

סאשא : — אז מען וועט אייך פרעגען...

ראיסא : — איך אויף ליובא'ס אָרט, וואָלט צוריק אהיים געגאנגען....

סאשא : — איהר וואָלט נאָך בעסער פון דערהיים נישט אוועק...

גרונע : — איז מיט וואָס געה איך אוועק?

ס. פ. : — שטעהט נאָך, ווען פאָהרען זיי?

גרונע : — אי ווי ער מאַכצאך דאָס נישט וויסענדיג!...

ס. פ. : — קומט מאָרגען פריה.

ליבע (ווייזענדיג זיך הינטער די שירמעס צו ס. פ.) : — רעדט נישט פאר מיר. (צו גרונע) און איהר זאָמט זיך טאקע צופיעל, געהט אהיים, און נעמט מיט דעם פעקיל — ווארימקייט... איך האָב גענוג... אלע מענען שוין געהן, איך האָב נאָך היינט פיעל וואָס צו טאָן.

סאלאמאן : — בלייבען... העלפען אייך?

ליבע : — ניין. (צו גרונע) זאָגט זיי צו דאָס איהר וועט אליין נישט אכטונג געבען (זי גיט איהר אַ פינגעריל).

גרונע : אַי ס'ארא שיינינקער רינגעלע! איך'ל זאָגען דאָס איהר וועט קומען ראז אז איר'ט קענען...

ס. פ. : — און דאָס איך וועל קומען נאָך ליובאָוו אראנאָווא (ווערט פרייליך, שלעפט ראיסאן ווי צום טאנצען). מיר קערען זיך הייסט'ס אום צו אונזער ליבעס פאַטער-לאַנד! (זינגט): „נישט לאַנג וועט דויערען דעך ווינטער, זומער איז נישט ווייט!“

ראיסא : — איהר זייט פון זינען אַראָפּ?

סאלאמאן (צו ליבע): — איהר האָט מיך נישט פערשטאנען... (סאשא לויפט האַסטיג אַרויס פון צימער).

ליבע : — איך וויל בלייבען אליין.

ס. פ. : — אז געהן — איז אלע, נאָס מאַדעמאזעל גרונע, ביטע, אָט איז די טהיר (צו ראיסא) פאָרווערטס! (זעגענען זיך, סאלאמאן קוקט זייער טרויעריג, ליבע בלויבט אליון פֿהרט מיט'ן האַנד איבער די האַר, איבער'ן שטערען, לויגט איבער אייניגע פאַפירען געהט אַרויס, קומט אַרוין צוריק מיט אַ שוואַרצן קעסטעלעך, פערשליסט נאָך זיך די טהיר, געהט אַרויס פון קעסטעלעך אַ רעוואָלווער, קערט עס, בעטראַכט פון אלע זייטען לויגט עס צום שטערען, שמויכעלט סאַקראַס- טיש... עס הערט זיך אַ שטילער קלאַפען אין טהיר, זיט בעהאַלט אלעס שנעל, אין טהיר ווערט דער קלאַפען שטאַרקער).

ליבע : — קטאָ טאָס? ווער? סאשא? וואָס איז געשעהן? נאָך נישט... ניין... איך מוז? (זי שליסט לאַנגזאַם אָפּ די טהיר).

סאשא (שטיל) : — אליין?

ליבע : — איך האָב געבעטען נישט קומען היינט מעהר...

סאשא : — נו, טרייבט מיך אַרויס...

ליבע : — צו וואָס, איהר וועט אליין אוועקגעהן.

סאשא : — פילייכט נישט אזוי גיך ווי איהר ווילט עס... הערט... איהר נישט נאָך ס. פֿעטראָוויטש'ס ווילען? איהר געהט טאקע אהיים? א! ווי נור איהר דערזעהט איהם — כאַפט זיך אין אייך אויף די בורזשואזנע פסיכאָלאָגיע, ש'איז אַ וואונדער פאר וואָס איהר זייט שוין לאַנג נישט אוועק, וואָס האָט אייך דאָ אָפּ-

נעהאלטען (ליבע געהט ארום איבער'ן צימער) זעצט זיך, ווען איהר
נעהט ארום, דוכט זיך מיר — איהר שטעהט ניט אויף איין אָרט..
אַט נעהט איהר, דוכט זיך אַוועק ווייט, ווייט, הערט, איך טראכט
פון בעגעהן זעלבסטמאָרד, ווי טרויעריג דאָס וואָלט געווען... ניין?
אן אמת'ע דראמע...

ליבע: — די דראמע איז אין לעבען.

סאשא: — און דאָס זאָגט איהר? איהר וועלכע נעהט אַוועק געניסען
פון לעבען? איהר וועט זיך דאָרט ליגען אין סאָד, אויפ'ן גראָז,
און אויסהערען ליעבעס ערקלעהרונגען פון אַ סערגיי פעטראָוויטש,
פון אַ אינטעליגענט פון אַ אונזער ברודער פראָלעטאריער, ער,
ווייניג זיינען פאָראַן וואָס לויפֿען אליין אין פייער? פערליבען
זיך אין דער קאַלטער לבנה ווילען און קענען זי ניט דאלאנגען...
פאָרוואָס, פאָרוואָס האָב איך אזוי ליעב! (ער זינקט די קאָפּ
צום ווענטיל פון שטיל. ליבע אַוועקלייגענדיג אַ האַנד אויף זיין אָק-
סיל, בייגט זיך אָן צו איהם):

ליבע: — סאשא, נעהט אהיים...

סאשא: — אזוי... איהר טרייבט מיך.. (פלוזלינג) נעהמט צו אייער
האַנד! (שטעלט זיך) אַוועק געהן? גוט. איך געה, איך וועל מיך
מעהר ניט בינדען צו אייך, „פערבלאנדזעטע צווישען ארבייטער
פרינצעסין! איך האָס אייך... איהר הערט? איך האָס אייך מיט
אייער פערטהיידגען אונזערע אינטערעסען איהר אינטעלעגענט-
טע פאַרשטעהערין. איהר נעהמט אַוועק די נשמה און נעהט פער-
זאָרגען דעם מאָגען, איך האָס אייך!... (ער פאַלט מאַכטלאָז אויפ'ן
שטיל).

ליבע: — סאשא, סאשא, וואָס איז מיט אייך? (זי געהט צום קרוג
נעצט איין אַ טיכעל לייגט אים צום קאָפּ, פערבינט)..

סאשא: — מיר איז שלעכט ס'איז אזוי שווער צו ליידען... איך
האָב אייך בעליידיגט? — און איהר? איהר שווייגט (ער כאַפט
איהרע הענט) ניט גלויבט מיר... אייך האַסען... ווי קען מען? מיר
איז אזוי שלעכט, ליובאַ, אזוי שלעכט און איהר טרייבט מיך,
לאָזט מיר דאָ זיצען, נור קוקען אויף אייך...

ליבע: — מען קען ניט סאשא, גלויבט מיר... נו, איהר פיהלט בעסער?

סאשא: — בעסער? וואָל זיין בעסער... ליובאַ, זאָגט נאָר, האָט איהר
מיך ווען געליבט? איהר שווייגט... גרואוט... איך געה אַוועק. נאָט,
נעמט מיר אַראָפּ די קאַלטע רפואה... (ער שטעלט זיך, בייגט צו
די קאָפּ צו איהר, און ווען זי נעמט אַפּבינדען די טיכעל, כאַפט ער זי
האַסטיג ארום ציהט צו זיך און קושט זי לוידענשאַפטליך...

ליבע: — סאשא!... סאשא!...

סאשא (ווי פון שלאָף): — וואָס... אַוועקגעהן? איך געה (קוקט זי
אָן ווי פער'הלום'ט) ליובאַ, זאָגט יעצט גאָר נישט... איך געה...
ליובאַ... (ווייל ווי עפעס זאָגען, טהוט אַ מאַך מיט'ן האַנד, לאָזט זיך
געהן צום טיר מיט שוואַכע מיעדע טריט, טהוט זי האַסטיג אָן עפען און
לויפט אַרויס).

(ליבע — קוקט איהם נאָך טרויעריג. דריקט זיך די נאָסע טיכעל צום

שטערען, נעהמט ווייטער דעם רעוואָלווער, בעטראַכט איהם, עס לויפט

אריין גריגאָרי — זי טרעט אָפּ צוריק קוקט איהם אָן פראַגענד: —

גריגאָרי: — איך האָב געמוזט פערלאָזען מיין פאַסט אום אָנצור-
זאָגען אייך.. דאָס... דער גובערנאטאר פאַהרט ניט דורך סאכאָרנע
נור דורך ענסקער גאָס, נומ. 14. איהר מוזט שוין געהן, ווען
ניט קען זיין צו שפעט...

ליבע: — שוין!... (כאָפט זיך פאַר'ן האַרצען — ענטשלאָסען אַרויס-

כאָפּענדיג אויף זיך אַ לאַנגע, שוואַרצע פעלערונגע, אַ מאַכטאָנדיג מיט'ן

קאָפּ און רעוואָלווער — לויפט אַרויס, נאָך איהר — גריגאָרי.)

פאַרהאַנג געשנען.

פיערטער אקט

אויף לאַרגען, ביי אהרון אין הויז. אלעס קוקט אויס אַכגעניצטער. אויפ'ן טיש אַ ביליגער לאַמפּ. די פאַרטייערע פּויליכעס צימער איז צונומען, פון דאָרט זעהט זיך אַ טיש מיט שטולען ארום. ביימ טיש זיצט גרונע און לושטשעט סעמאָשקעס, לעבען איהר — לייזער אין אַ רויטער רובאַשקע מיט קומאַשען. זי קוקט אויס אין כּעס, געהט, זעצט זיך ביימ פענסטער אין זאַל. די פענסטער איז פערפראָרען, דער ווינד רייסט די לאַדען. לייזער קומט גלייך, זעצט זיך לעבען איהר.

לייזער: — זאָג נאָר, וואָס בלאָזטו זיך אזוי? מיינסט אין דער אמת'ן, אז דו ביזט געוואָרען די גלאַונע פאַרשטעיערקע פון דיין פאך דארפסטו זאך דויען?

גרונע: — איך טרייסעל אויס אַזעלכע ווי דו צו 7 פון איין ארבעל! לייזער: — אזאָי? לאָז אַקאַרשט זעהן די יאָטין? ... וואָס ווילסט דו, וואָס?

גרונע: — נאָר נישט... ראז אז דו ווילסט...

לייזער: — מאַלע וואָס איך וויל! ס'איז ראז אז מע הייסט... מע הייסט סטרייקען אי באַלישע ניקאָקיד! עפעס צום שלים-מזל דארפען אויך האָבען מזל: ביי אנדערע זיינען די בעלי-בתים רייכע — קענען זיי נאָכגעבען, ביי מיינעם, נו, בין נעכטען וויי-טער געווען מיט אַן התראה פון צע. קא. — איז פינסטער ווי אין אַ גרוב, קאַלט — האָץ טרייב וועלף. ער זיצט אַ צונויפגעהאַרבע-טער ביי דער קאַלטער הרובע, הוסט. זי — אין אַ בעט שמאַטעס מיט זייער אָפגעריסענער, באַרפוסער קאַפעלע אין שילט אונז... גרונע: — צו איהר זאָל דאָס אויסנעהן. געהערט? — נאָר שיל-טען זיך!

לייזער: — וואָס ביזטו, שרייט זי, געקומען היינט אַן חלאָפּעס,

שטעקינס און סטראַשענקעס, בונט פאַרשיווער! שטראַפירט נו, נעמט אַראָפּ די אַרבייטער, זיי פג'ן דאָך פאר הונגער, נוט אזוי, אז פג'ן איז אַלע! און די קינדער האָבען זיך צוואווייגט און זי גיט זיי אַזעלכע שטוסאַקעס אז עס טהוט וועה די האַרץ אויף זיי... גרונע: — ראז אז די קאָנאָמישע אומשטענדנים — פאָדערען און די פאָגראַם טרעכעוועט — איז ניטאָ קיין רחמנות'ן.

לייזער: — כ'האָב אַ קלער געטאָן אַ לאָז טאָן זיך איבערן שטאַדט אויפמאַכען האָץ אויף האָלץ, אַט האָבען שכנה דעם שניי-דערס אַרבייטער אויך געסטרייקט ביז זיי זיינען אַוועק פאר אים אויפמאַכען אַ נדבה....

גרונע: — שיין פאר דיר אויך בעדאַרפט פאר איין גאַנג... לייזער: — פאר מיר? ע, כ'האָב אַ פאָר הענד, טו נאָר אַ קוק הענד! (דריק שטאַרק איהרע אַרמס).

גרונע: — לייזער, הער אויף, איך'ל אַ ביס טאָן ס'ט'זען! לייזער: — גרונע, גיט בונטעווע זאך... נאָ ביים! (שמעלט איהר צו דעם לאדאָן צום מויל. — מרים, עס לויפט ארויפן סערגיי פערטאָ-וויטש, בעדעקט מיט שניי. לייזער לויפט צום מיהר).

ס. פ.: — א, דער „בעקאַנטער" וואָס טהוט איהר דאָ? לייזער: — איך? איך העלף גרונען אכטונג נעבען אין שטוב... ס. פ.: — איז דאָ ווער געווען? ...

גרונע: — ווער'ט איהר געוואָלט. זאָל זיין? איר'ט דאָך געדאַרפט גיין נאָר איהר....

ס. פ.: — בין געווען און גיט געטראָפּען. אפּשר ווייס ראיסא וואו זי איז?

גרונע: — פון וואנען זאָל איך וויסען וואָס — ראיסע ווייס? (ס. פ. — אַ) ען, ראק מע לויפט, אן איינגעלאָה אַף זיי, אַט ווי די פאָר-סם'טע מיז!

לייזער: — היינט לויפען אַלע ווי פאַר'סם'טע... ווער'ט'ס עס גע-קענט שיסען?

גרונע: — דעם גובערנאַטער? געוויס אַ בונדאָוועז... לייזער: — און איך האָב געהערט, אז דאָס האָבען די עס'ער'אָוועס. אפגעאַרבייטע האָטאָס דייקע אַ מיידעל, מען האָט זי בעסער

געזען נישט ווייט פון זיין קארעטע און נישט גענומען דערנאך ערשט
האט מען זיך געכאפט זוכען. הער נאך, זי מוז וויסען ווער...
גרונע: — אז יע, וועט צו דאס כאפען גיכער דיר דערציילען....
לייזער: — אזוי? און וואס איז קאנספיראציע, א הונט? — זי
האט וויפיעל מאל, זאגט'ן, גערעדט מיט'ן גובערנאטאָר. זע נאך,
א בורשז'ס א טאכטער און אזא פייערדיגע רעוואָלוציאָנערקע. אי
וואָלט'ן זיי מסתמא וועלען זי אומקערען צוריק.
גרונע: — מאלע וואָס מען וויל... (ארויסקוקענדיג דורך'ן פענסטער)
אי, איך וואָלט שווערען אז זי געהט דאָרטען... מיט וועמען? איך
דערקען נישט, אין אזא מין מיטעליציע.
לייזער (מאכענדיג מיט'ן האַנד א רעדעלע צום אייגן): — דאָס איז דאָך
צאך דער וואָס'ט דיסקוטירט אפען „סכאָטקע“ מיט אונזערען.
ט'אופגעוואָרפען א גילאטעטע פאָגראַם, פארפיהרען די מאסע
מיט נאציאָנאליזם און אריינטרעטען אין דער עס-דעק'ער פארטיע
אי ט'עם אונזערער געזינדילט! — גידינקסט?
גרונע: — יע, דער אז ס'צוואַנגט צאך, איז נישט איינצוהאלטען, א
פאָרקאכטער פועל-ציונג — זע נאך וואָס פאר א מיאטעליצע, ווי
עס דרייט, אימיצער האָט-צאך היינט געמוזט אויפהיינגען.
לייזער: — זע נאך, זי איז א עס-דעק'ווקע, ער — א פועל-ציונג
און זיי גייען דאָס ארום און אלץ....
גרונע: — ביי די טיעליגענטען איז אנדערס ווי ביי די מאסאווע;
זיי ארט נישט (זי לאָזט זיך פלוצלינג צום טיהר).
לייזער: — טפראו... א וואוהין?
גרונע: — לאָז! זעהסט, זי האָט זיך אָנגעשפאָרט אן סלופ... קוקט
אהערצוצו, גיכער, צינד דאָ אן דעם לאַמפּ... נאָך נישט צוברעך —
און געה ארויס אין קיך! (זי לויפט אַרויס). לייזער צינדט אן דעם
לאַמפּ. געהט אַוועק אין קיך. עס ווויזען זיך אין טיהר גרונע, ליבע,
סאלאמאן. ווייס פון שניי, די געזוכטער אָנגעפראָרען).
גרונע: — קומט אריין, זיי וועלען ערשט קומען מאַרגען, מעג איך
קריינקען אויב נישט. אפשר ווילט איהר מיי? צובייסען? זייט
דאָ, דאָ אז קיינער איז נישטאָ, טו'ק וואָס-זשע אַרט אייך? (ציהענ-
דיג פון איר דעם מאַנטיל) האָט איבערוואַרטען די מ'אטעליצע...

לייזער: — שוין באלד צוויי יאָהר און... אלץ דאָס זעלבע... מעהר
נישט — אָפגעלאָזענער... (קוקט אריין אין איהר צימער) א-א...
אן ענדערונג... (האלט זיך אָן אין וואַנד שטעהט א צייט שטיל) אלעס
ארויסגעוואָרפען....
גרונע: — אלץ ליגט בעהאלטען, קומט זעט וואו....
לייזער (צו סאלאמאן, מיט א ביטערען שמויכעל): — זיצט, בעטראכט
דאָ דערווייל די שעהנע בילדער וועלכע מיר שאַפען אין דער פראַך
ווינץ!... (געהט נאָך גרונע. סאלאמאן קוקט ארויס אין פענסטער,
שטאַרק צוטראַגען).
גרונע (ארויסקוקענדיג צוריק, צו ליבען): — אָט טאָקע נאָך אַה א
וויילינקע, כ'וועל זאָך נישט זאָמען, דאָ נישט ווייט, איבער'ן גאָס (אפ).
לייזער (בעטראַכטענדיג אַ קליין פלעשעלע): — אָט דאָס האָב איך א מאָל
געוואָלט האָבען אים פאל איך וואָלט וועלען אן וועמעס עס איז
הילף שטאַרבען.... אין די שווערע צייטען ביטערע, קען מען, זיין
ענדיג אונטערן שומץ פון טויט לעבען און לעבען ווען מען זאָל
האָבען יאָהרען... פריהער אַרט דער לעבען אן לעבען, שפעטער —
הערט עס אויף... און ווען דער לעבען הייבט אָן בעלאַנגען דער
מענשהייט — האָט מען שוין קיין רעכט צו נעמען אום זיך...
סאלאמאן: — ליבע... איך בין אויסער זיך... מיר... מיר גלויבט
זיך נישט... דאָס איהר... ווירקליך איהר... ליבע!... (זי שאַקלט טראַיער-
רוג מיט'ן קאָפּ) וואָס איז אייך דערפון... וואָס וועט יעצט...
לייזער: — וואָס איז מיר דערפון... גאָרנישט... ניין, זעהר פיעל...
יעצט, ווען נאָך מיר זאָל דערפון וואָס זיין... ווען נאָך מיר...
סאלאמאן: — מיד שרעקט יעדער שאָרד... און איהר, פאר וועמען
איך פיהל דאָס גאַנצע שרעק, זייט אזוי קאלט. אזא רוהיגקייט אלליין
איז שוין פערדעכטיג...
לייזער: — זאָל איך מיר סטארען אומרוהיגער צו זיין?
סאלאמאן: — ווער ווייס אויב אלעס איז שוין נישט ענטדעקט...
נעכטען... דער שטן אונטער אייער פענסטער... איך האָב מורא
ס'איז געווען א שפיאָן און... אייער רוהיגקייט....
לייזער: — זאָל זיך א חוץ מיין שאַדען איך איבערגעבען... דאָס מורא
פאר'ן טויט פערקירצט דאָס ביסעל לעבען... איך האָב אלעס גע-

מענט ערווארטען... (פאזע, שטיל, טאנאמאנע), נעכטען... ביז איך האב איהם — דערזעהן... אונזער שטאדט בעל-הבית, ארויס-שטייגען פון זיין קארעטע — האט עס מיך געלאנגווייליגט... איך האב דאך געמוזט שנעלער אויספיהרען דעם פסק... ווי אן אונ-לעבארער נעגענשטאנד האט ער מיר אויסגעזעהן... מאדנע... דאכט זיך, איך האב צו איהם אפילו קיין שנאה ניט געפיהלט, אן אונ-בעוואוסטע קראפט האט ווי בעפויילען: „שים!“ איך האב אויס-געשאסען און אין הארצען האט זיך דאן ווי עפעס — אפגעריי-סען — (שטיל, ווי פאר זיך) א טומעל... עס לויפט א צושראך-קענער אונזער פריסטאוו... מען פרעגט: „וואס איז?“ אלע לויפען — איך אויך... איך קום צו זיך — טו זיך א ווארף אין בעט און קען די אויגען ניט צומאכען; א גאנצער שטורם קומט מיר אין קאפ... א ווילדער הודוען, שוומען אין די אויערען... איך ווארט מיט אפענע אויגען אויף טאג... וויל אבגעבען זיך רעכענונג פון אלעס וואס איך האב געטאן... אונטערפיהרען א איטאג, און... עס שפרינגט פאר מיר ארויס אלע וויילע אן אנדער ציפער... — עס האט זיך פערוואלט האץ נאך איינמאל זיין א קינד ביי מיינע עלטערען... ווען זיי וועלען דאס ערפאהרען... (ברעכט די הענד).

סאלאמאן: — ווען איך וואלט איך נעכטען ניט געפאלגט און גע-קומען... וואלט עס ניט געשעהן... איך בין שולדיג...

ליבע: — וואס עס איז געשעהן — האט געמיינט געשעהן... אונגענומען האב איך דאס ווען ענערגיע, קאמפפסווייליגקייט איז געווען פיעל... אויספיהרען איז דאס אויסגעקומען, יעצט... יע... איך האב דער-פיהלט, נאך דעם שאס דאס ס'איז שוין פערנוצט דאס לעצטע ביסעל פולווער... דאס ס'איז אלעס אומזיסט, פערלארען... פער-לירען א אידעאל איז פיעל שווערער ווי עטוואס רעאלעס... דערפאר פילייכט, ווייל דער אידעאל איז הויך, גרויס, אן אנדער-ניעץ אן א מאס... איהר האט מיך געפרעגט צו האב איך א טראכט געטהאן וועגען אייערע שטרעבונגען, וועגען די גרויסע האפנונגען אויף די פראקטישע ארבייט אין פאלעסטינא... יע... אבער — עס איז דאך שווער... און דאס וואס איך האב געגלייבט — האב איך פערלארען דעם גלויבען — קומען צו זיך נאך אזא פערלוסט

איז שווער — און די שווארצע מאכט פערכאפט וואס ווייטער — מעהר און מעהר — פאר יעדען צופאל... נאך יעדער שאס אין א טשינאוויק — פאלען אפפער אן א צאל... וואו נעהמט מען קרעפ-טען פאר נייע שטרעבונגען? — פייער דארף מען האבען, נאצ-יאנאלען שטאלץ, ווילען, גלויבען! ... אריינגעשלעפט — ווערט מען אין שטורם שטארקע, גאנצע און ארוינגעווארפען קריינע, צו-בראכענע... ווען אלעס וואלט גענימען אן אנדער ווענדונג! — ווי פערטרייבט מען פון זיך די שרעקליכע בילדער; איך זעה מענ-שען צוריסען, צושניטען אין שטיקער... איך דערקען אין זיי מעהר מיינע... מיינע! .. (זי פאלט אין שטיל, דרייט זיך קראמפהאפט צו-זאמען, שוידערט, צועפענט ברויט די אויגען, הערט זיך ווי צו צו עפעס) וואס פאר א בייזע — רוהיגקייט ארום...

סאלאמאן: — א רוהיגקייט... נאך א שטורם...

ליבע: — און... פאר א שטורם... (דער ווינד וואיעט שטארקער, עס לויפען אריין, ס. פ. אין ראיסא).

ס. פ.: — אך, ענדליך זעה איך אייך! ווי צופרידען איך בין! (סא-לאמאן אפ צום פענסטער) נאך וואס עפעס אזוי... שטיל? ...

ראיסא: — סערגיי פערטראוויטש איז היינט דער טומעל אליין.

ס. פ.: — אלץ צוליעב'ן גובערנאטאר, א מפלה וואלט איך זיך אויף איהם ריכטען... ניין, איהר פערשטעהט? איך, — אייגענטליך, שטעה ניט פאר טערדאר, נאך אז מען ראמט אפ אזא בריאה — טהוט עס מיר הנאה (צו סאלאמאן) א? וואס זאגט איהר צו דעם?

סאלאמאן: — — — איך זאג נאך נישט...

ס. פ.: — מאדנע מענשען! קלאגען אויפ'ן לעבען פון אזעלכע פאר-ראזיטען און פרייען זיך ניט אויף זייער טויט... איך וואלט נאך בעסער וועלען וויסען — ווער איז דאס געווען דער שיסער.

ראיסא: — דער שיסער! אפשר נאך א שיסערקע?

ס. פ.: — זאל זיין א שיסערקע, אויב א שעהנע וואלט איך זי נאך א קוש טאן, נאך דאס רוב זיינען זיי ניט קיין שעהנע, שעהנע בעשליסען זיך זעלטען צו שטעלען דעם לעבען אין קאן... זיי דארף ציהען צום לעבען — אן אנדער לעבען! ...

(עס קומט אריין סאשא, בלאס, אטהעמט שווער, בלויבט שטעהן מיט אויין האנד א הינטער זיך ביים טוהר, צו ליבע'ן — בעמאכטענדיג אלעס ארום)

ס א ש א : — אויף א פאך ווערטער — איך אליין.
 ס . פ . (מיט שפאט) : — און ניט וועלינגדיג שטערען — פערלאזט ער דעם זאל ! (רופט נאך זיך ראיסא. א.)
 ס א ש א : — מען ארעסטירט א מאססע מענשען — עס טראגען זיך פערשידענע קלאנגען...
 ל י ב ע (אויספרינגענדיג פון שטול) : — וועגען א — פאגראם ? ...
 ס א ש א : — וועגען דעם אז עס וועט וואס זיין וועלען די ארבייטער פון ענסקער פאבריק העלפען...
 ס א ל א מ א : — העלפען ? — וועמען ?
 ס א ש א : — וואס הייסט וועמען ? (צו ליבען) האט איהר ביי זיך וואס פערדעכטיגעס ? ניט מיר.
 ל י ב ע : — ניין... ניין. (פאלט צוריק אין שטול).
 ס . פ . (דורך די האלב אפענע מיהר) : — גאספאדא, צופיעל קאנספיר-ראטציעט איהר מיר, איך פערליר דאס נעדולד (ער קומט אריין לאנגזאם מיט ראיסא) ראיסא זאגט פאך, זי טרעפט אויפ'ן האנד, דאס איך וועל נאך אמאל גליקליך זיין. (צו קאשא) גלויבען איר?...
 ס א ש א : — וועמען ארט דאס ! .. (אפ צום פענסטער).
 ס . פ . (צו ליבען) : — נו, צו וואס עפעס אזוי טרויעריג ? איהר קוקט אזוי מאדנע... (צו קאשא) איהר אויך, יחסן'דיגער פראלעטאריאט, — זאלן פון אונזער ערד (צו סאלאמאן) אויך איהר, הייסעסטער עלעמענט פון אונזער צייט (צו ראיסא) און איהר, ביינקענדער מאטיוו ? נו, הייבט אן; עפעס פעלט, — עפעס נאגט — עך, איהר אלע דונקעלע הערצער קוקט מיר אויס ווי פאר א הינריכטונג (מיט א געמאכטע, וויינענדע שטימע) : גאספאדא, ראז אז איך בין ניט קיין אניטשירטער מיטגליעד, דאפט איהר זאך מיט מיר ניט טערעסירען ? א טעליגענט בין איך דאך, ציט מיך צו, דע-קלערט די פאגראם איך'ל העלפען קענפען און — מאלע וואס ! (צו ליבען ווען זי נעמט ארויס פון קעשענע א פאפיער און שרייבט עפעס ביים ברעג מיט). וואס איז דאס, ליוכאוו אראנאוווא, אפשר א סמערטנער פריגאוואך פאר מיר ? ... גוט, אויב מיר איז בא-שערט צו שטארבען — זאל עס זיין דורך אייער האנד... (ער שטעלט זיך מיט די הענד ארויף) נאט, שיסט, שיסט מיר ארויס

פון דער זינדיגער וועלט — איך וועל אהין קומען מיט א קלאג צום גובערנאטאָר וועל זאגען: גאספאדא נאטשאליניק, פאסמא-טריטיע טשטא וו'וואשעי גובערניאי דעלאיעטסיא : — טרייע ביר-גער ווערען פערפאלגט... וואס... קוקט איהר אזוי ? ...
 ס א ל א מ א : — סערגיי פעטראוויטש, וואס פאר קאמעדיעס — דאס פאסט —
 ס א ש א : — פאר אזא קאמעדיאנט ווי ער איז...
 ס . פ . : — עס איז אונטער פאר מיין ווירדע צו ענטפערען אזעלכע טאקטלאזע — גמ... „פראסטקייט איז ערגער פון גניבה“...
 ס א ש א : — גמ... עס פרעהט מיך זעהר צו געפינען זיך אין די גע-זעלשאפט פון „טאקטישע“ איך בין דא ווייזט אויס ניט אס פלאטץ — צו פראסט. — א בעל הבית'שע טאכטער דארף טאקע וויסען צו האלטען פון זיך אן ארבייטער פון ווייטען, אריע. איך וועל קומען אמאל אויף איין איינלאדונגס קארט אונטערנעמטריבען פון סערגיי פעטראוויטש...
 ל י ב ע (פערשטעלט מיט אויגן האנד דאס אָנגעשריבענעס. צו ס . פ .) : — דאכט זיך, איהר האט בעלידיגט... קאשא, ענטשולדיגט אייך פאר איהם... איהר דארפט זיך ענטשולדיגען...
 ס א ש א : — איך נעהם ניט אן קיין ביטע אום ענטשולדיגונג פון אזעלכען — אויך עמעס בעלידיגונג איך שפיי !
 ס . פ . : — די סצענע הייבט אן צו ווערען גאנץ אינטערעסאנט...
 ס א ל א מ א : — ליבע, איהר דארפט שוין אוועק געהן... קומט. —
 ס א ש א : — וואוהין... צו וואס ? דאס „באשערטעס“ וועט נאך-לויפען....
 ס . פ . : — א שטיינדעלע אין מיין גארטן... (צו ליבען), קומט, איך געה אויך....
 ס א ש א (צו ליבען) : — איך וואלט אייך וואס געוואלט — פרענען, נאך אייך — און פאדער....
 ס . פ . : — נו, פאר דער קאנספיראציע געה איך ניט ארויס....
 ס א ל א מ א : — קענט איהר ניט ארויסטרעטען מיט — אייערע פאך-דערונגען ביי א מעהר גינסטיגען מאמענט ? ליבע — פיהלט — היינט....

ס א ש א : — איהר ווייסט אלע מאָל ווי ליבע פיהלט! ... ווייניג גינס-
טיגע מאַמענטען פאלען פאר מיר אויס... און קאלטע רפואות
קענען ווייניג וואָס העלפען צו הייסע פראגען....
ס . פ . : — ליובאָוו אראנאָווא, איך וואָלט פראָטעסטירען.
ס א ש א : — וועמען ס'איז איינג — קען אוועק געהן...
לי ב ע : — אָ, דאָ קען בלייבען און ריידען... יעדערער...
ס א ש א : — אזוי... יעדערער...
לי ב ע : — נאָר ריידען — צו דער זאך.
ס א ש א : — אזוי ווי עס ריידען טאקטישע לומפּען... פראָליעטאריער
— איך קען ריידען ווי איך קען — מיך האָט מען בעסער ניט
געלערנט. ווערטער איז אן איידעלע זאך מען דארף דערמיט ווי-
סען ווי אַרומצוגעהן.... פאראן אָבער נאָך אן איידעלערע זאך
פון ווערטער און דאָס איז אַ האַרץ... איך קען אזא וואָס בעזיצט
אַ קראַפט צו צוציהען הערצער, שפילען זיך מיט הערצער... זי
איז פאר מיר אַ רעמעניס...
לי ב ע : — ווייטער... רעדט... אָדער... די פרייהייט פון וואָרט שטערט
ריידען?—דער אונטערערדישער דרוק האָט געלאָזען טיעפע וואָרצ-
לען... אַ רעמעניס... פערנעסט עס! ...
ס א ש א : — אַ זאך וועלכע איז גרינג צו הייסען יענעם...
לי ב ע : — פילייכט האָט זי אים ניט געקענט ליבען ווי ער איהר, נאָר,
ליעב געהאַט אַ מאָל... זיין ליבע צו איהר...
ס א ש א : — און אזוי ליעב געהאַט די ליעבע פון אַ יעדערען? ...
לי ב ע : — מעגליך... יעדערנס ליעבע בעזיצט אַ בעזאָנדערען רייז...
ס א ש א : — און יעדער רייז — געווינט — בעזאָנדערע ליעבע...
לי ב ע : — אָדער — דעם פלאַטץ, אַפצוגעבען זיך מיט אזעלכע פרא-
גען האָבען פערנומען — אַנדערע שטרעבונגען, אַנשאַונגען, ני-
גונגען, ריכטונגען, שטימונגען וועלכע האָבען געשטויסען צו שטע-
רען, שאַפען, ברעכען, בויען... שטופען בערג...
ס . פ . : — זיך אליין געלייגטע שטיינער אויפ'ן וועג צו אייגענע
אינטערעסען...
ר א י ס א : — וועלכע מיינט איהר אייגענע? —
ס . פ . : — אייגענע, אייגענע, זיך אליין מיין איך... אַ מענש דארף לע-
בען, דארף ליעבען...

ר א י ס א : — אייך? ...
ס . פ . : — אָ, מיט אייך ריידען! (אַפּ אין קיך).
ס א ש א : — געענדיגט, אללעס געענדיגט. —
לי ב ע : — עס איז אזוי שווער, סאשא, פערשטעהט עס...
ס א ש ע : ווי קום איך אייך צו פערשטעהן! ... (ליבע אַפּ טרויעריג
צום פענסטער).
ס א ל א מ א נ : (צו סאשא'ן) — אין אזא טומעל וואָלטען מיר בעדארפט
בעסער זעהען אַ זיכערען פלאַטץ וואו צו...
ס א ש א : — באהאלטען זיך? איך דארף ניט סיידען איהר... אינ-
טעליגענטען...
ס א ל א מ א נ : — און אז מען זאָל אייך אַרעסטירען?
ס א ש א : — מיך? ... זאָל מען...
ס א ל א מ א נ : — פאר ליבען איז דאָ קיין פלאַטץ.
ס א ש א : — וואָס עפעס? ביי זיך אַין דער היים! וועט זי עס דען
קענען פערלאָזען? ...
ס א ל א מ א נ : — זי וועט — מוזען — איך ווייס. —
ס א ש א : — איהר ווייסט... וואָס ווייסט איהר? איך בעלאַנג מיט
ליובאָוו צו איין פארטאָי און ווייס נאָר ניט... יע... אינטעליגענטען
זיינען פאָרט אַ בעזונדערע פארטאָי! ...
— (ער קוקט אויף ליבען וויל ווי עפעס זאָגען, האַלט זיך צוריק, פער-
לאָזט האַסטיג דעם צימער, אַ קלאַפּטהוענויג מיט'ן טוהר.
לי ב ע (ביים פענסטער, דרויט אויס די קאָפּ צום טוהר) : — אוועק פאר
וואָס... וואוהין איז ער אוועק... (קוקט צוריק אין פענסטער, ער-
שראָקען: ראַיסא!... דאכט זיך — אייער פאָטער —
ר א י ס א : — ער! — אן אומגליק האָט געמוזט טרעפּען! — (לויפט
ארויס, אלע נאָך איהר, הינטערן פענסטער בעוועגען זיך פיגורען, עס
הערען זיך שטימען, אַ צופאָרען פון אַ פור. אויפ'ן סצענע לויפט אַרויף
ראַיסא טהוט זיך אָן. פון קיך קומט אַן ס . פ .)
ס . פ . : — גרונען צו געפינען איז ווי אַ שפילרע אין אַ וואָגען היי...
זעהט, ווי זיינען דאָס אלע? (צו ראַיסא'ן) וואוהין איילט איהר?
ר א י ס א : — מען איז מיך געגאנגען זוכען — האָט מען אויפ'ן וועג

איבערגענומען מיט שטיינער — עס הייבט זיך שוין אָן. (לויפט אַרויס).

ס. פ. — וואו איז ליובאַוו? (לויפט נאָך ראַיסט'ן).

(פון קיך קומען אַן גרונע מיט לייווערען).

גרונע: — דו נאָר ניט שלעפּ נאָך קיין פאַקלאַמאַציעס! —

לייווער: — וועט טאַקע זיין אַ דעמאָנסטראַציע? —

גרונע: — געוויס, ראז אַז מ'ט בישלאָסען.

לייווער: — שטיי, און ווער'ט אין שטוב אכטונג געבען?

גרונע: — ס'מיינע דאגה'ס! (קוקט אַרויס אין פענסטער) זע נאָר,

גרינגארי דער „עס-ער“. איז צו איהר צוועלפּען אַקוראַט ווען

שערגיי פעטראַוויץ וויל איהר רופען אין שטוב אריין.

לייווער: — זע, און וואוהן איז דאָס אַנטלאָפּען דער פּועל-ציונ'ס, וואוהין?

גרונע: — וואוהין? מסתמא ניט דערלאָזען קיין פאַגראַמען... ער

איז דאָך אַ גאַנצער גינראַל גובערנאַטער באַ זיי, באַ די סאַמאַ-

באַראַנשציקעס... נו געה שוין, איך'ל שפּעטער אונטערגעהן....

(לייווער אָפּ. גרונע קאַמט זי דגעגען שפיגעל און זינגט):

„אי מיר'ן קענפּין און קענפּין ביז וואַסאַנען —

די גאַנצענע וועלט ט'ניט ווערען באַפּראַטאַט

די גאַנצענע וועלט ט'ניט ווערען באַפּראַטאַט!“

ס. פ. (אריינקומענדיג צו גרונען) — ליובאַוו... אראַנאָוונאַ איז

אַרויס אָן דעם מאַנטעל (זי כאַפּט דעם מאַנטעל) לייגט עס אַוועק,

מען דאַרף זי רופען אַהער.

גרונע: וואָס? ראז אַז זיי...

ס. פ. — ווער איז ער וואָס האָט זי אָפּגערוּפּען אָן אַ זייט? —

גרונע: — גרינגארי דער עס. ער'אוועי. איהר קענט איהם ניט?

ס. פ. — רופט זי שוין אריין אין הויז!

גרונע: — וואָס? מאלע וואָס זיי ריידען, וועל איך געהן רופען!...

(עס קומען אריין אהרן מיט חוה'ן. זעהן אויס פיעל עלטער. טרויסלען

פון זיך די שניי, בעמערקען ניט ס. פ.)

גרונע: — זעהט, שוין אזוי גיך צוריק?

חוה: — אַ פיינער קבלת פנים, דאָרטען האָט מען ניט געוואוסט וואו צו זעצען און דאָ....

אהרן: — דאָרטען? פשוט קיין אָרט ניט געווען אַ מלאכה פון אַנ-דערע צו שלעפּען מיט זיך קינדער! —

חוה: — אין געסט איז גוט און אין דער היים נאָך בעסער... אַשר יושבי בתיך — סידי ליחא דאָמא (בעמערקט ס. פ.) זע נאָר, וואָס פאַר אַ שטיל קינד, מען הערט עס נאָר ניט, אליין, האַ? זי האָט ניט געוואָלט קומען אפילו אויף אַ וויילע, אבי ער האָט געזאָגט — „זי וועט קומען מיט אלעמען“.

גרונע: — און טאַקע מיט אלעמען, מעהר ניט זיי האָבען זאך צו-גאַנגען.

חיה: — וואָס רעדסטו? טאַקע? טו וואו איז זי — אודאי בעהאַלטען זיך? ע, פון מיר בעהאַלט מען זיך ניט, איך געפין — (זוכט. גרונע לאַכט).

ס. פ. — ערלויבט מיר... איך וועל אייך ערקלעהרען (צו גרונען) איהר געהט...

גרונע: — אריינרופען זי? (לויפט צום טיהר).

ס. פ. — ניין, געהט — בריינגט מיר אַ — שוועבעלע. (גרונע אָפּ מיט אַ קריס) מען האָט גערעדט דאָס איהר קומט מאַרגען... אלזא — זיא — ריכט זיך ניט צו זעהן אייך היינט... געהט בעסער אריין אין אַ צווייטען צימער, ווען זי וועט אריין וועל איך אייך לאָזען וויסען — (נעמענדיג ביי גרונען די שוועבעלע. צו אהרן): — וואָס — זאָגט איהר צו היינטיגען נייעס?

אהרן: — וועגען גובערנאַטאָר? גאָט ווייס וואָס דערפון וועט אַרויסקומען און איין פּרט איז ער דוקא געווען נשקשה — פלעגט נעהמען אַ קערביל... (צו חוה'ן) זעהסטו, איך האָב געזאָגט — זי וועט קומען.

חוה: — וואָס איז די רייד — ביזט אַ האַלבער נביא (צו ס. פ.) צו איהם פאַסט איצט יענער גלייך וואָרט — פונקט פאַרקערט: „בע-סער מיט אַ נאָר צו געפינען, ווי מיט אַ קלוגען צו פערלירען“... גרונע: — איך דאַרף ערגעץ אין אַן אָרט אונטערגעהן (אָפּ).

חנה: — אונטערגעהן? נאך וואס? פארוואס זאמט זי זיך אזוי?
וואוהין איז זי אוועק — אין אזא ביטערע קעלט — ווי דאס
הארץ האט מיר געריסען אהיים — שא, זי געהט....
(ס. פ. ווייזט זיי אויפ'ן מיהר פון ליבעס צימער. זיי געהען אריין
אונטויליג אבער געהאכטאם).

ליבע (קומט אריין, נעמט איהר מאנטעל — ס. פ. מאכט זיך זי נישט זעהר
ענדיג, זי טראכט א וויילע, מאכט א פאר טריט צו איהם, אויפגער-
רעגט): — סערגיי פעטראוויטש, איך מוז שוין אוועקגעהן.

ס. פ. (מיט פארווארף, הויך): — ליובאוו אראנאוונא!...

חנה (אריינלויפענדיג): — ליבע! —

(ליבע בלויבט ערשטוינט, טרעט אפ צוריק).

אהרון (אריינקומענדיג, שמיל צו ס. פ.): — געקומען פראווען ברוגז?

ס. פ.: — ליובאוו אראנאוונא מוז — וועלען — געהן צו זיך...

אהרון: — און דא... דא איז זי נישט ביי זיך? ...

חנה: — ליבע — האסט נאך, ווי איך זעה, אלץ נישט פערנעסען...
פערנעס וואס ס'איז געווען א מאל, דער טאטע האט חרטה —
ווייסט דאך זיין נאטור — (ווייל זי קושען).

ליבע (אנהאלטענדיג זיך אן א טישעל): — ניין, ניין איהר האט מיר
קיינמאל נישט געקושט — און היינט — יעצט...

אהרון: — „איהר האט מיר קיינמאל נישט געקושט“... און אונז
האט מען געקושט... געקושט האט מען אונז!... ווילסט איך זאל
בייגען פאר דיר מיין גראַען קאָפּ? שלאָגען זיך אין האַרצען על
חטא? גוט... זייער גוט מיין טאכטער, איך קען דאָס דיר צוזאָגען
דאָס פון היינט אָן און ווייטער וועסטו פון מיר קיין איין הויך
וואָרט נישט הערען, איך וועל שטומען ווי די וואַנד... לאָז דוכטען
דאָס דו האָסט א שטומען טאטען — נאָך אַביסעל — און ס'וועט
זיין אין גאַנצען אויס טאטע... אויב ער וועט מיט זיין טויט
נישט שטאַרבען וועט מען איהם שוין פאַרטיג מאַכען... העק מיט
דובינעס זיינען נאָך דאָ אַ סך... שוין איבערגעלעבט סכנות ווען...
די טאכטער איז געגאַנגען איינגעמען א וועלט... דערלעבט א.. נחת,
(ער טהוט א מאַך מיט'ן האַנד, בייגט זיך צום אלטער ספּריס, ווי ער
זוכט עפעס. וויינט שמיל...)

חנה (פערשטעלענדיג ליבען דעם וועג): — ווערט נישט אוועק פון דא-
נען, סיידן וועסט איבערטרעטען מיין טויטען קערפער — ליבע
— נעהם אונז נישט דאָס לעבע... וועסט זיך דאָס קיינמאל נישט
קענען שענקען, וועסט דארפֿען מחילה בעטען טויטע, בעסער זיי
... מחל לעבעדיגע. (אומאַרמענדיג ליבען) נישט געה אוועק, נישט געה...
שוין גענוג געווען זייערע... דער גאַנצער וועלט'ס... בלייב דאָ.
(וויינט).

ליבע: — מאַמע... מען קען... קומען... נאָך מיר... אהער...

חנה: געה נישט... וועסט אריינפאלען צו די חיות צו די מערדער —
וואָס וועלען זיי פון די מאַכען? ... (וויינט העכער. — ליבע נעמט
חנה'ס קאָפּ מיט ביידע הענד, קוקט איהר מיט אַרײַן אין די אויגען,
כאַפט זי פלוצלונג שטאַרק ארום דרוקט צו זיך צואוויינט זיך).

אהרון אָנגעשפּאַרט אן אלטער ספּריס צואוויינט זיך שטאַרק

אהרון (דורך טרעהרין): — איך האָב דענסטמאל געמיינט דיין טובה,
נאָר דיין טובה, איין גאָט איז מיין עדות! —

סאלאמאן (לויפט אריין זעהר בלאָס, צו ליבע'ן): — אייער קוואַל
טיר איז בעוואכט פון פאליציי... ביי ראיסא אן אַביסעל... בין
קוים פערלאָפּען אהער... אייך... (שמרעקט אויס די האַנד. זי איז
פערוואונדעט, כאַפט זיך שוואַך אָן מיהר).

ליבע: — סאלאמאן!... פערוואונדעט? ווי איז... סאשא...

סאלאמאן: — ארעסטירט — ביי אייך אין צימער — עס איז
זיין קוואַרטיר, זאָגט ער, ער נעמט אלעס אויף זיך... רעטעט זיך.

ס. פ.: — דורכ'ן הינטער-טיהר אין סאָד, הימט גיכער!

אהרון: — גיכער! (שטופט אָפּ ס. פ., כאַפט ליבע'ס האַנד).

חנה: — רבני של עולם, וואָס איז דאָ?!

ליבע: — א בייזער באַנקראַט: — פערלאָרען, אללעס פערלאָרען...
(עס הערען זיך שווערע טריט, א קלונג פון שפּאַרען, דער ווינד וואַיעט
שרעקליך...)

חנה: — א — — זיי! (וויילד) נישט לאָזט, נישט לאָזט זיי אהער!...
(צו אהרון) — פערטרייב זיי, פערטרייב זאָג איך דיר!... (פאלט
אין אַנמאַכט, אהרון מינטערט זיא).

ליבע (פאלט לעבען זיי אויף די קני. וויינט, אומקארמט ביידען): — א, ניין, ניין איך וועל אין זייערע הענדר ניט אריינפאלען א—לעבע-דיגע.... איך בלייב דא, ביי איך... (עס הערען זיך שטארקע קלעפ אין טיהר) א, שוין דא... (זי שטעלט זיך) האלט זיך אלע פון וויי-טען... איך עפען! (טהוט האסטויג אן עפען די טיהר — אין איהר ווייזט זיך א זשאנדארמסקער אפיציר, זי כאפט ארויס דעם רעוואל-ווער, האלט געגען טיהר). איין טראט געהלמער — שים איך! איהר דארפט מיר? אט בין איך, יע, איך, איך האב דערשאסען דעם גובערנאטאר איך, איך אליין. נו, ניט מיר איבער צום געריכט — — ארעסטירט, היינגט, מוטשעט!... (זי קערט אים דעם רעוואלווער צו זיך, שובט אויס און פאלט. א שרעקליכער געשרי רייסט זיך ארויס ביי זי עמע.)

פארהאנג שנעל

